

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄKKÄRI

1

2019

**Ilmestyy
syksyllä!**

Lapin Kullankaivajain Liiton historiikki

Valokuvia ja lehtileikkeitä historiikkiin?

Toimituskunta kaipaa kuvia ja lehtileikkeitä liiton värikkäältä taipaleelta 1980-luvun puolivälistä tähän päivään. **Ota yhteyttä kuvatoimittaja Ilkka Ärrälään ja kerro arkistosi aarteista.**

Kuvatoimitus ottaa vastaan paperi-, dia- ja digikuvia. Jos haluat skannata kuvasi itse, kuvakoon pitää olla vähintään 10 megaa. Voit myös lähettää aineistosi skannattavaksi palautusosoitteen kera.

Kuvat luovutetaan liiton historiikkiin korvauksetta. Liitä lähetykseen kuvaajan ja kuvissa esiintyvien henkilöiden nimet sekä kuvaan liittyvät tiedot (mitä ja missä tapahtuu). Lehtileikkeistä pitää ilmetä julkaisija ja jutun tekijät.

**Kerro arkistosi
aarteista
6.5.2019
mennessä:**

**Ilkka Ärrälä
puh. 0400 944 956**

Hämeenojantie 48
31520 Pitkäjärvi

© Ilkka Ärrälä

Lapin Kullankaivajain Liiton historiikki

- toimitus: Veikko Väänänen
- runsaasti kuvitettu neliväriteos
- kovakantinen
- yli 200 sivua
- alustava hinta noin 30 euroa + toimituskulut

Historiikki ilmestyy elo–syyskuussa 2019.

**Tee
ennakkotilaus
jo nyt!**

Ennakkotilaukset: **info@kullankaivajat.fi**
puh. 0400 836 500 (mielellään tekstiviestinä)

- 4–5 Pääkirjoitukset
- 6–7 Laiva on lastattu: k niin kuin kullankaivajilla
- 9 Hae liiton varsinaiseksi jäseneksi
- 10–14 Lapin kultamaiden ensimmäinen timantti
- 15 GTK:n kansannäytetoiminta uudistuu 2019
- 16–19 Viranomaispäätöksiä
- 20–21 Kultaa ja kunniaa: kullanhuhdonnan MM-kisat Tankavaarassa
- 22–23 Ilmoitus etsintätöihin liittyvästä näyteenotosta
- 24–27 Metsähallitus tiedottaa
- 28–31 LKL:n kullankaivualueet
- 32–33 Kaivospiirien omistajien oikeuksista
- 34–35 In Memoriam: Per-Olov (Prolle) Jansson

KANNEN KUVA:

Geologi Kasper von Wuthenau on aina haaveillut mikrotimantin löytämisestä. Tarvittiin silti hirveä määrä sattumaa ja tuuria, että hän elokuussa 2018 löysi tämänkaltaisen upaerästä Lapin ensimmäisen timantin sirun.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

ISSN 2490-1776 (painettu)

ISSN 2490-1784 (verkojulkaisu)

42. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Prospäkkäri nro 2/2019 ilmestyy
touko-kesäkuun vaihteessa

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino: Kirjapaino Hermes Oy
Tampere

ISSN-tunnukset Prospäkkäriille

Suomen ISSN-keskus on antanut Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n jäsenlehti Prospäkkäriille seuraavat ISSN-tunnukset: ISSN 2490-1776 (painettu) ja ISSN 2490-1784 (verkojulkaisu). Samalla Kansalliskirjasto on lisäyttä Prospäkkärin vapaakappalejakelun piiriin.

Prospäkkäri 2/2019 ilmestyy touko-kesäkuun vaihteessa ja sen välissä tulee kaikille Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenille vuoden 2019 jäsenkortti.

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Ensio Kaustinen
Pertuntie 110
69600 Kaustinen
puh: 040 595 0766
ensio.kaustinen@kase.fi

Sihteeri:
Kai J. Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
puh: 040 774 6773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava
Mellantie 14, 97220 Sinettä
puh: 0400 323 433
esko.orava@suomi24.fi

Hannu Raja
Lapionevantie 54, 61250 Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ami Telilä
Kaarreoja, 99885 Lemmenjoki
puh: 050 3073 248
amitelila@gmail.com

Marko Touru
Tankavaarantie 11 A, 99695 Tankavaara
puh: 040 744 1710
info@tankavaara.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAAT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Elinajan odote

Lapin Kullankaivajain Liiton pitäisi olla kuollut. Tämä ei ole missään tapauksessa henkilökohtainen mielipiteeni, vaan perustuu Tilastokeskuksen vastasyntyneiden elinajanodotetaulukkoon. Syyskuussa 1949 Morgamojan törmällä syntyneen Lapin Kullankaivajain Liiton elinajanodote oli 58,4 vuotta. Sen piti siis kuolla tammikuussa 2008, **Pekka Salosen** ollessa puheenjohtajana.

Valtiontalouden tarkastusvirastolta oli juuri valmistunut toiminnantarkastusraportti 154/2007, joka sisälsi lukuisia, jälkikäteen arvioiden kenties hyvinkin tarkeituhakuisia virheellisyyksiä koskien kullanhuhdonta. Olihan samaan aikaan prosessissa Metsähallituksen Lemmenjoen kansallispuiston uusi hoito- ja käyttösuunnitelma sekä pitkään valmisteltu kaivoslakiuudistus, jotka molemmat tähtäsivät Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun alasaajoon. Virheelliset tiedot toiminnantarkastusraporttiin oli saatu Metsähallitukselta. Liiton hallitus teki perinpohjaista faktantarkistusta ja oikoi näitä virheellisyyksiä, mutta niinkin arvovaltaisen instituution kuin VTV on, esittämät väittämät jäivät elämään omaa elämänsä poliittisten päättäjien taustamuistioihin.

Vielä huonommin olisi käynyt, jos liitto olisi perustettu heti Ivalojoen kultaryntäyksen yhteydessä. Tarvetta kullankaivajien etujärjestölle olisi ollut jo tuolloin, mutta toisaalta tsarinaikainen hallintotodellisuus taisi olla jopa suo-

raviivaisempaa kuin tänä päivänä. Tai no... Ehkä tsarin valtuuksin kuria kullankaivajille ylläpitävät santarmit eivät enää pukeudu uni-formuun, ja sapelit, käsi- ja jalka-raudat sekä kaulakahleet ovat muuttuneet astetta virtuaalisemmiksi, mutta virkamiesbyrokratia ja tarve kyykyttää kullankaivajaa eivät taida olla mihinkään valtiomuodon muutoksesta huolimatta kadonneet.

Joka tapauksessa vuonna 1868 syntyneiden elinajanodotteen mukaisesti liitto olisi kuollut jo huhtikuussa 1899, joitakin vuosia ennen Kivekkään ja muiden suuryrityksen syntyä. Tilastokeskuksen mukaan nälkävuosien 1867–1868 jälkeen sekä naisten että miesten elinajat tosin alkoivat pidentä. Tämä epäilemättä johtui Lapin kullon löytymisestä Ivalojoelta vuonna 1868. Unelma alkoi elää ja elättää pientä ihmistä.

Onneksi aikanaan liittoa rekisteröitäessä oli kuitenkin eteen tulut pari muuttujaa. Oikeusministeriön Yhdistysrekisteritoimiston

virkillä oli vuonna 1952 palauttanut puutteelliset asiakirjat yhdistykselle, koska puutteita ei oltu määrääjässä täydennetty, ja asian hoitaminen jäi kultamiesten parhaiden perinteiden mukaisesti pikkuisen venymään. Meni 27 vuotta, kunnes toukokuussa 1977 LKL:n perustavassa kokouksessa 18.9.1949 tehty päätös yhdistyksen rekisteröinnistä toteutui ja se sai virallisesti koristaa nimensä loppupäätteellä ry.

Liiton edesmenneen puheenjohtajan **Jaakko Kangasniemen** muistaman mukaan hankaluuksia Oikeusministeriössä oli alun perin aiheuttanut LKL:n nimessä ollut sana ”Liitto”, koska kyseessä oli muka pelkkä aatteellinen yhdistys. Muka.

Vuonna 1977 synnytettyjen eliniän odote olikin jo kokonaista 67,5 vuotta, joten Lapin Kullankaivajain Liitto ry tulee porskuttamaan aina lokakuuhun 2044 saakka. Vakavasti puhuen ja LKL:n puheenjohtaja **Heikki Kokon** omaelämäkertateosta ”Heittiön vaelus” (taas lainatakseni, niin kauan kuin kultaa rikkauden, rakkauden tai rosvouksen vuoksi himoitaan, olemme me erämaan tonkijat tuiki tarpeellisia. Ja niin on liittokin. Ainakin toiset 150 vuotta vielä.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry järjestää 14.9.2019 70-vuotisjuhlan Inarin kirkonkylässä. Tarkeempi juhlaohjelma on vielä pikkuisen vaiheessa, mutta tervetuloa ja onnea!

MULLIS'

Liiton perustamisen juhla-
vuoteen saatiin lentävä läh-
tö, kun laivaseminaarin
yhteydessä järjestetyssä lehdistöti-
laisuudessa julkaistiin Lapin ensim-
mäinen timanttilöytö. Tankavaaran
kulta-alueelta oli viimekesänä löy-
tynyt 0,7 mm läpimittainen kivi,
joka oli Hampurin yliopiston ja
Mineralogisen instituutin spektro-
metrimittauksissa varmistunut ti-
mantiksi. Saatiin hienosti medianä-
kyvyyttä ja ennen kaikkea varmas-
ti lisää intoa tutkiskella hieman tar-
kemmin ränninperiä tulevana kai-
vukausina.

Laivaseminaari onnistui jäl-
leen kerran aivan loistavasti. Semi-
naarissa käytettiin erinomaisia pu-
heenvuoroja kullankaivuun liitty-
vistä aiheista, niin historiasta kuin
tulevaisuuden haasteista ja mahdol-
lisuuksista. Ohjelma oli rakennet-
tu taitavasti, ja varmasti jokaiselle
löytyi jotakin antoisaa seurattavaa.

Risteilyn aikana tuli tietysti
käytyä monia vapaamuotoisia kes-
kusteluja ja aihealueet liikkui-
vat laidasta toiseen. Osa luonnollisesti
on erittäin huolissaan kaivospiiri-
en alasajon yhteydessä esiin tulevis-
ta ongelmista ja niiden ratkaisu-
mahdollisuuksista. Tätä asiaa jou-
dumme tämän vuoden aikana sel-
vittelemään monelta kantilta, pyr-
kimyksenä saada mahdollisimman
hyvä lopputulos. Jos nyt tässä tilan-
teessa mikään lopputulos voi olla
hyvä.

Kommentteja tuli myös siitä,
että liitto panostaa liikaa kone-
kaivajien asioihin ja käsinkaivajat
unohdetaan. Näin ei todellakaan
missään nimessä ole tarkoitukses-
me, mutta juuri tällä hetkellä tilan-
ne on se, että joudumme panosta-
maan vähäisiä voimavarojamme

akuutteihin esillä oleviin ongel-
miin. Toisaalta tässä vuosien saatos-
sa olemme saaneet huomata, että
kaikki vaikuttaa kaikkeen ja vaika
nyt tuntuisi siltä, että panostus
olisi konekaivun puolella, niin val-
litettavasti moni nyt ajettavista asi-
oista vaikuttaa tavalla tai toisella
myös käsinkaivutoimintaan.

Esille nousi myös huoli siitä,
miten saataisiin nuoria enemmän
mukaan toimintaan ja innostu-
maan yleensäkin kullankaivutoi-
minnasta. Toki monia uusia hyviä
innovatiivisia ideoita heiteltiin il-
maan ja nämä juuri ovat kullan ar-
voisia viestejä. Kaikkia ei vaan val-
litettavasti pystytä toteuttamaan tai
ne ainakin saattaisivat vaatia liiton
sääntöihin muutoksia, mutta aina
kannattaa yrittää ja tutkia, mitä
kaikkea pystymme toteuttamaan ja
tekemään saadaksemme nuoria
mukaan toimintaan ja palvellak-
semme paremmin kaikkia jäse-
niämme.

Jäsenvaltuuksilla käyttäytymis-
nen on noussut myös esiin keskus-
teluissa ja tästä aiheesta on tullut
palautetta liitolle useammalta ta-
holta. On todella ikävää jos yhden
tai muutaman henkilön käyttäyty-

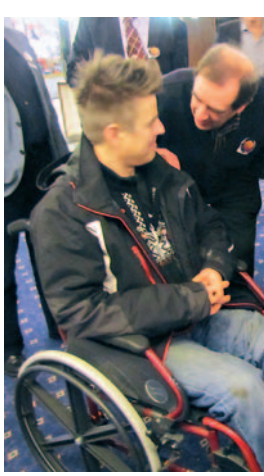
minen aiheuttaa häiriötä ja jopa
pelkoa liiton valtuuksilla ja tällai-
nen käytös tulee ehdottomasti saa-
da kitkettyä kokonaan pois yhtei-
siltä valtuuksiltamme.

Tämä vuonna panostamme
MM-kisojen järjestämiseen ja liiton
70-vuotisjuhlaan syyskuussa. Näi-
den tilaisuuksien osalta on jo pal-
jon etukäteistyötä tehty ja tilanne-
han on se, niin kun monessa muus-
sakin yhdistyksessä, että hommia
tehdään lähes täysin vapaaehtois-
pohjalta, eikä näitä tekijöitä aina
ole helppo löytää. MM-kisojen jär-
jestelyt ovat jo hyvässä vauhdissa,
mutta uskon, että kaikki mahdol-
linen apu ja talkootyövoima on ter-
vetullutta saadaksemme huippuhie-
not kisat sujuvasti järjestettyä. Li-
ton 70-vuotisjuhla lähestyy myös
kovaa vauhtia ja meidän on saata-
va tämän juhla hyvään malliin
ennen kaivukauden alkua, sillä
moni haluaa toki olla kaivukaudella
mahdollisimman paljon kaivuhom-
mien parissa. Toivottavasti mahdol-
lisimman moni pääsee osallistu-
maan tähän vuoden päätapahtu-
maamme Inarissa 14.9.2019.

Kevät etenee hurjaa vauhtia ja
kaivukausi lähestyy. Vuosikokous
pidettiin 30.3.2019 Inarissa. Jos et
vielä ole liiton varsinainen jäsen,
niin hakemus varsinaiseksi jäsenek-
si kannattaa laittaa vireille jo nyt
seuraavaa vuosikokousta varten,
jolloin pääset jatkossa osallistu-
maan yhdistyksen päätöksente-
koon.

*Aurinkoista kevään
jatkoa kaikille*

MAIJA VEHVILÄINEN

Laiva on lastattu: k niin kuin kullankaivajilla Kaivataan uusia miehiä ja naisia ruoriin ja mastoon

Kaksi järjestäjää ja 16 vuotta. Tai kolme, kun Nopsajalka lasketaan mukaan ja 17 vuotta. 1329 eri matkalaista ja 4628 erillistä matkasuoritetta. Osallistujia vähimmillään 204 ja enimmillään 320 henkeä. Kokonaisen ”Kuinka tulla (vielä) paremmaksi kullankaivajaksi” -teoksen verran kultageologista ja kaivuteknistä sivistämistä, uusia ideoita ja ymmärrystä omalle kultamontulle, kulta-asioiden hallinnointiin perinteisesti kuulumatonta avointa keskustelukulttuuria eri hallinnon alojen virkamiesten kanssa, iloa ja naurua hyvässä ja sivistyneessä seurassa ilman ärräpäitä, kisajännitystä ja viihdettä. Ehkä pari lautasellista liikaa katkarapuja.

Nautinnollisin ja viihdyttävin yksittäinen ohjelmanumero on kuulemma ollut toiminnanjohtajan nilkan murtuminen Elvis in Las Vegas 1976 -showhypyn yhteydessä. Siitä ovat monet tulleet kiittelemään vielä vuosia jälkeenpäinkin. Sitä kaikkea on ollut **Peroniuksen Antin** ja **Rapakon Helin** meille tarjoamat seminaariristeilyjen vuodet.

Seminaarin puheenjohtaja Antti Peronius ja matkanjohtaja Heli Rapakko ilmoittivat päättävänsä huikean ja kiitellyn 16 vuoden seminaarijärjestelytalkoilunsa talven 2019 seminaariin.

Liiton seminaari risteilyjen historia

Talvella 1991 järjestettiin ”Ruihtun ruhtiinaan” eli **Ralf Kudinoffin** aloitteesta ensimmäinen kullankaivajien epämuodollinen ”hyvän tuulen risteily”

Tukholmaan. Risteilyllä ei ollut sen kummempaa teemaa, eikä virallista ohjelmaa. Nautittiin hyvästä ja valikoituneesta seurasta ja oltiin tyytyväisen oloisia siitä, että pitkä vääntö ammattimaisen kullankaivun oikeutuksesta maanhaltija Metsähallituksen kanssa tuntui päättyneen lain ja oikeudenmukaisuuden voittoon.

Kun liiton toimintaa alettiin 2000-luvun alussa kehittää, järjestettiin yhteistyössä Kultaperinneyrityksen kanssa talvinen virkistys- ja koulutustapahtuman Tallinnan risteilyllä. Risteilyn pääorganisaattorina toimi Kultaperinteen puolelta **Olavi ”Nopsajalka” Lind**, ja liiton puheenjohtajana **Kari Merenluoto**. Puheenjohtaja Merenluoto näki, että konsepti on hyvä ja päätti, että tämä tehdään vielä paremmin. Kaksi puhelua, ja homma annettiin Antti Peroniuksen ja Heli Rapakon järjestettäväksi. Täysin anarkistisesti, vailla mitään koordinoitua, ohjausta tai valvontaa. Vailla mitään reaalisia onnistumisen mahdollisuuksia, kuten seminaarin puheenjohtaja Peronius on usein todennut.

Seminaariristeily on säilynyt suosituimpana kaikista liiton tilaisuuksista – tilaisuus kaivaa kultaa liiton jäsenvaltauksilla nyt tietenkin poislukien. Se on tärkeä tapahtuma sekä jäsenpalveluiden että edunvalvonnan saralla. Ohjelma on ollut kautta linjan korkeatasoista ja tuottanut hyviä, unohtumattomia esityksiä geologian ja kullankaivun saralta.

Järjestelyiden ja sisältönsä puolesta liiton seminaariristeilyä onkin usein verrattu isojen ohjelmatöimistöjen järjestämiin konferensseihin. Itse asias-

sa ne ovat olleet paljon paremmin järjestettyjä ja viihdyttävämpiä.

Hallituksen vaikea päätös

Seminaarijärjestäjät ilmoittivat talkoovuoronsa päättymisestä hyvissä ajoin liiton hallitukselle, mutta hallitus ei onnistunut löytämään uusia vastuuhenkilöitä järjestelytoimikuntaan helmikuun seminaariin mennessä. Tämä olisi ollut ehdoton edellytys ensi talven seminaarin järjestelyvastuiden hallitulle siirtämiselle uusille tekijöille. Hallitus ei halunnut syntyvän tilannetta, jossa sitoumukset laivayhtiöön päin olisivat olleet voimassa, jäsenistö pakkailmassa kapsäkkejään seminaariristeilyä varten ja itse tilaisuuden järjestelyt ja sisältö aivan levällään.

Kun liitolla on lisäksi käsissään kullankaivun superjuhluvuodet liiton 70-vuotisjuhlina ja Tankavaaran MM-kisoineen sekä paneutumista vaativia suuria edunvalvonnallisia haasteita, kuten Lemmenjoen ammattimaisen kullankaivun alasajo niskassaan, tehtiin vaikea päätös perua ennakoon tehty laivavaraus ja pitää seminaariristeilyjen osalta selkeä väli vuosi talven 2020 osalta.

Ehkä puolipakollisen väli vuoden jälkeen talven tapahtuman luonnetta ja konseptia on helpompikin tarvittaessa muuttaa ja uudelleen suunnata uusien tekijöidensä näköiseksi – keitä he sitten mahtavat ollakaan.

Sama uudella tavalla vai uusi samalla tavalla

Eli nyt haetaan uutta konseptia kullankaivajien talviselle tapahtumalle tammi–helmikuussa 2021 ja sille tekijöitä. Ei etsitä Klooni-Anttia ja Uutta Helmiä, vaan organisointikykyisiä ja reippaita ihmisiä,

joilla on uusia ideoita ja konsepti talvitapahtuman uudistamisen suhteen. Sellaisia meidän hienosta, yli 4000 jäsenen jäsenkunnastamme ihan varmasti löytyy.

Tapahtuma voi toki olla perinteinen seminaariristeilykin, mutta sen ei ole pakko olla. Järjestelytoimikuntaa ei pitäisi kasvattaa liian suureksi, 3 lie nee maksimimäärä. Muuten päätöksenteko menee komiteamietinnöiksi ja päätösten tekeminen vie pidemmän ajan kuin niiden toteuttaminen. Tärkeintä olisi selkeä roolijako ja hyvin toimiva yhteistyö hommaan sitoutuvien tekijöiden kesken. Työnjako käsittää ohjelmasisällön, matkajärjestelyt ja paperityöt. Seminaariristeilyllä järjestetyt Tukholman Mestaruuskilpailut ovat perinteisesti olleet Zetorin kullanhuuhtojien järjestämät.

Jos on pakko, niin matkajärjestelyt voinee ostaa esim. laivayhtiöltäkin, mutta nyt pyörityssä mallissa Helin talkoilla hoitamat ryhmänjohtajan ja matkajärjestelijän hommat satoivat meidän kaikkien laariin, koska laivayhtiö antoi niistä järjestelyhyvitystä, mikä pienensi seminaariristeilyn kokonais kustannusta.

Nyt siis ehdotuksia sopivista vastuuhenkilöistä ja ennakoluulottomia ideoita esille. Olisi hienoa, jos meillä olisi viimeistään kaivukauden päätteeksi hyvä porukka rakentamassa uutta tapahtumakonseptia vuodelle 2021. Aiemmat vastuunkantajat ovat lupautuneet antamaan taustatukea seuraavan tapahtuman suunnittelijoille, kunhan homma hoidetaan huolella ja hyvin.

Laittakaa asiaan liittyvää palautetta, ideoita ja ihan konkreettisia ehdotuksiaakin liiton sähköpostiin info@kullankaivat.fi. Kotisivujen keskustelupalstallekin voisi avata oman palstan vapaalle mielipiteenvaihdolle aiheesta.

Kultaperinne Ry. järjestää

KULLANKAIVAJIEN XXV JUHANNUSKILPAILUT

KULTA CUP III OSAKILPAILU

Tankavaarassa 21.-22.6.2019

Juhannuskilpailut alkavat juhannusaattona klo 14:00 Tankavaaran kisapaikalla ONLINE-karsinnoilla, joissa karsitaan 8 nopeinta Juhannuspäivänä tapahtuvaan pudotus- eli loppukilpailuun. Ennakkoilmoittautuminen H. Rajalle: hannu.raja@netikka.fi tai puh. 050 3656570.

Perjantai 21.6.

14-16:30 Kisakanslia auki kisapaikalla (ilmoittautuminen ja maksaminen)

14:00- ONLINE-karsinta kisapaikalla
5 €/yritys, 8 nopeinta jatsoon

n. 17:00- Perinnevaskooli 15 €/osanottaja
Ikääntyneet yli 70-v. 15 €/osanottaja
Veteraanisarja à yli 60-v. 15 € osanott.
ArpaJokeri 15 €/os., järj. vaskoolit
arvalla, max. osanottajia 32
Palkintojen jako

Alkuerät Naiset 15 €/os. Miehet 15 €/os.

Aloittelijat 5 €/os. Nuorten (alle 16 v.) ja lasten
(alle 12 v.) sarjat 0 €/osanottaja

Joukkuekilp. 3-henkisin joukkuein, à 30 €/joukkue
Lounastauko

Loppukilpailu Yleinen sarja (Kulta CUP III osakilp.)

Loppukilpailu Naiset; Miehet

Jokeri, 32 osanottajaa à 20 €/osanottaja

ONLINE pudotus- eli loppukilpailu

Palkintojen jako

Lauantai 22.6.

9:30-10 Kisakanslia auki kisapaikalla (ilmoittautuminen ja maksaminen)

10:30- Yleinen sarja (Kulta CUP -osakilpailu)
alkuerät à 20 €/os. Järj. vaskoolit

Kilpailujen tuotto käytetään veteraanikullan-
kaivajien asuin- ja elinolojen tukemiseen. Kil-
pailujen järjestelyistä vastaa Kultaperinne ry.

Lisätietoja järjestelyistä

Hannu Raja p. 050 3656570
Antti Peronius p. 050 4362316

KUTTURAN KULTAKISAT 27.7.2019 lauantaina klo 9:30

Kultaperinne ry. järjestää yhteistyössä paikallisten kullankaivajien ja Kultakioskin kanssa, keskel-
lä Kultamaita Kullanhuuhdontakilpailut, Sotajoentie 1, Saariselkä. Ilmoittautuminen kilpailuihin
kisapaikalla noin klo 9.30-10.30. Alkuerät ja Pudotuskisa (pikkupannulla) alkavat noin klo11.
Loppukilpailut alkaen noin klo 14.30. Kelloajat ohjeellisia.

SARJAT:

Veteraanit 10 €/osallistuja. Yleinen (Kulta CUP IV
osakilp.) 20 €/os. Järjestäjän vaskoolit. Naiset 15
€/os. Miehet 15 €/os. Perinnevaskooli 15 €/os.
Aloittelijat 5 €/os. Nuoret 5 €/os. Lapset 0 €/os.

Pudotuskisa 5 €/yritys klo 11-
8 nopeinta finaaliin.

Finaalit: klo14.30. Veteraanit, Yleinen Kulta CUP,
Naiset, Miehet, Perinnevaskooli ja Pudotuskisa.
Jokeri 20 €/os. enintään 32 osanottajaa. Joukkue
3 henk. 30 €/joukkue, enintään 16 joukkuetta
Altaiden tyhjennystalkoot. Palkintojen jako

Kilpailujen tuotto käytetään veteraanikullan-
kaivajien asuin- ja elinolojen tukemiseen.
K. Oy Kultakodin kunnossa pitoon. Pyrkien
palstan ylläpitoon.

Lisätietoja järjestelyistä

Hannu Raja p. 050 3656570
Olavi Lind p. 0400 202161

Kultakioskillä ruokailua, makkaraa, kahvia,
virvokkeita. Majoitusta voi tiedustella tarvittaes-
sa Köysivaarasta Ari Nissilältä www.ivalojoki-travellers.fi tai Savottakahvilasta www.savotta@kahvila.inet.fi, puh. 0400 60390

Hae liiton varsinaiseksi jäseneksi

Lapin Kullankaivajain Liiton hallitus kannustaa kaikkia sääntöjen mukaiset kelpoisuusehdot täyttäviä kannattajajäseniään hakemaan Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n varsinaista jäsenyyttä.

Liiton sääntöjen 3.§:ssä määrätään, että varsinaiseksi jäseneksi, jolla on puhe- ja äänioikeus yhdistyksen kokouksissa, hakevan tulee olla ollut vähintään kolme vuotta yhdistyksen kannattajajäsenenä. Jäsenhakemus on tehtävä kirjallisesti hallitukselle. Hallitus esittelee hakemuksen harkintansa mukaan vuosikokoukselle.

Vapaamuotoisen hakemuksen tai Prospäkkärissä 2/2015 olleen mallihakemuksen Lapin Kullankaivajain Liiton varsinaiseksi jäseneksi voi lähettää liiton toimistolle sähköpostitse: info@kullankaivajat.fi tai kirjeitse: LKL ry, PL 86, 99871 Inari.

Kaivukaudella on kätevinä täyttää hakemuslomake toiminnanjohtaja päivystysreissulla tavatessaan. Seuraava vuosikokous on 28.3. 2020, joten jos heti tarttuu toimeen, niin hy-

vin vielä ehtii!

Todettakoon, että kaikki liiton tarjoamat jäsenedut – mm. kaivuoikeus jäsenvaltuuksilla – koskevat kaikkia jäseniämme, mutta varsinaisena jäsenenä pääset äänioikeuden kautta osallistumaan yhdistyksen päätöksentekoon. Käytännössä jäseniä ei ole liiton arjessa sen kumminkin eroteltu; kannattajajäsenetkin saavat kokouksissa puhua, eikä varsinaisilla jäsenillä ole yhtään isommat piirakanpalat vuosikokouksella.

Jäsenmaksu on samansuuruinen sekä kannattaja- että varsinaisilla jäsenillä. Alle 18-vuotiaan nuorisojäsenen jäsenmaksu on puolet vuosikokouksen päättämästä jäsenmaksusta. Nuorisojäsen voi hakea yhdistyksen varsinaista jäsenyyttä sääntöjen määräämällä tavalla täytettyään 18 vuotta.

Muutamit palveluntarjoajista, jotka antavat liiton jäsenyydestä alennusta, ovat rajanneet tarjouksensa koskemaan vain yhdistyksen varsinaisia jäseniä.

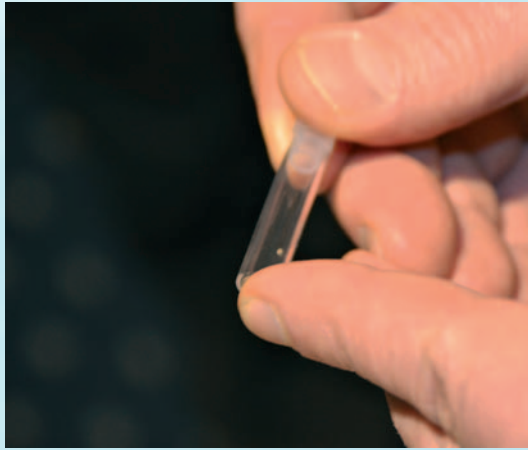
LKL Pohjois-Suomen Erämessuilla 17.–19.5.2019

Lapin Kullankaivajain Liiton messutalkoolaiset levittävät kullankaivun ilosanomaa Pohjois-Suomen Erämessuilla Oulussa 17.–19.5.2019.

Liitto on varannut Ouluhallin messualueelta ulko-osaston U21, 22. Osastolla asiantietoa kullankaivusta ja Lapin Kullankaivajain Liitosta, hyvä meininki ja yleisövas-kautusta. Tulkaa paikalle näyttämään kullankaivajahenkenne!

Myydään

Myytävänä 2 konevaltausta
Kutturantien varresta kalustoiheen ja tarvittavine lupineen.
Tiedustelut: Julle, puh: 040 722 9528

Lapin kultamaiden ensimmäinen timantti

Lapin kultahistorian ensimmäinen timantti löytyi kullankaivun yhteydessä Sodankylän Tankavaarasta elokuussa 2018. Löytäjä on kolmisenkymmentä vuotta Tankavaaran, Mäklärän ja Roivaisen kulta-alueita tutkinut saksalaissyntyinen geologi **Kasper von Wuthenau**. von Wuthenau poimi vaskoolin pohjalla erikoises-

ti liikkuneen kidekappaleen talteen tarkempia tutkimuksia varten vaskausupan seasta. Timantiksi varmistunut mineraali löytyi, kun von Wuthenau oli tekemässä rutiinitarkastusta Tem Deadwoodin AuRum-valtauksella pari päivää vaskanneiden saksalaisten kultaseppien **M.L. Zimmermanin** ja **T. Trautvetterin** vaskausupalle.

Läpimitaltaan 0,7 mm mineraali varmistettiin timantiksi Hampurin yliopiston Mineralogisen museon tutkimuksissa sekä Mineralogisen instituutin raman-spektrometrimittauksissa. **Joel Dyer** on Prospäkkärissä 2/2017 avannut tätä valon raman-sironnaksi kutsuttuun ilmiöön perustuvaa jalokivitutkimuksen alaa. Kasperin löytämä kidekappale antoi tutkimuksessa selkeästi timantin kemiallisen sormenjäljen.

Huippuharvinainen mineraalilöytö

Tankavaaran timanttilöytö julkistettiin Lapin Kullankaivajain Liiton seminaariristeilyn alka-jaisiksi järjestetyssä lehdistötilaisuudessa. Timantti-uutinen kiinnosti suuresti mediaa ja useissa artikkeleissa alueelle povattiin tulevana kesänä timanttiryntäystä.

YLE:n uutisoinnissa GTK:n erikoistutkija **Hugh O'Brien** toppuutteli odotuksia timanttiryntäyksestä, mutta uskoi löydön varmaan-kin herättävän joidenkin yhtiöiden mielenkiin-

non. Tankavaaran löytö tuo hänen mukaansa esiin Suomessa uuden alueen, jolla timantteja voi esiintyä. Aiemmin timantteja on Suomesta etsitty jo vuosikymmenten ajan mm. Kaavin Lahtjoelta ja Kainuussa Kuhmosta.

Suomen timantit ovat löytyneet Karjalan kratonin länsi- ja ydinosa. Tämä vanha kallioperäalue ulottuu Itä- ja Pohjois-Suomesta Venäjän Karjalaan. Aivan Karjalan kratonin rinnalla on Kuolan-Kuloin kraton, jonka alueella Arkangelissa sijaitsee maailmanluokan timanttiesiintymä, Gribin piippu.

Irlantilainen Karelian Diamonds Resources sai vuonna 2014 tutkimuslupan noin 900 hehtaarin alueeseen Utsjoella. Osa lupa-alueesta kuuluu Kevon luonnonpuistoon ja se aiheutti paljon keskustelua ja vastusta paikallisten saamelaisyhteisöjen puolelta. Myöhemmin kaivos-yritys ilmoittikin vetäytyvänsä alueelta paikallisten vastustuksen vuoksi.

Timanttiyhtiöiden arvioidaan tähän mennessä käyttäneet timanttien etsintään Suomessa kaikkiaan noin 50–60 miljoonaa euroa.

Näin se tehdään kalliisti ja hankalasti

Timanttien löytäminen on vaikeaa, kallista ja aikaa vievää. Maan pinnalle timantit kulkeutuvat kimberliitin seassa. Se on harvinaista vulkaanista kiveä, jota syntyy, kun sulaa kiviainesta eli magmaa purkautuu syvältä maapallon vaipasta kuoren läpi. Parin kilometrin syvyydestä ylöspäin tällaisen purkauksen kanava laajenee porkkanan muotoiseksi kimberliittipiipuksi.

Kimberliittipiippujen etsinnässä geologit pyrkivät tunnistamaan niistä irronneita indikaattorimineraaleja, kuten kromidiopsidia, granaattia ja eri rautayhdisteitä, mutta ovat selvästi timantteja yleisempiä. Tosin jäätiköitymisprosessien moreeniin sekoittaneiden indikaattorimineraalien pitoisuus maaperässä on itse asiassa pienempi kuin timanttien pitoisuus itse kimberliittikivessä.

Indikaattorimineraaleja saattaa hyvässäkin maaperänäytteessä olla vain muutamia milligrammoja, ja yksittäiset rakeet painavat milligramman murto-osia. Monivaiheisen prosessin loppupuolella näytteet ovat kutistuneet

GTK:n malmit ja teollisuusmineraalit -yksikön päällikkö Pasi Heikkilä onnittelee Kasperia merkittävästä löydöstä liiton tiedotustilaisuudessa Katajanokan termiinaalissa.

pariksi purkilliseksi näytettä, jossa rakeiden koko on 0,25–2 millimetriä. Niiden mikroskoopinnissa käydään läpi noin puoli miljoonaa raketta. Etsijät tunnistavat indikaattorimineraalit muiden värikkäiden rakeiden joukosta niiden ulkonäön perusteella.

Mikroskopoijien löytämien mineraalien tunnistus varmistetaan moderneilla analyysilaitteilla: pyyhkäisyelektronimikroskooppiin kytkeytyllä alkuaineanalysaattorilla ja vielä tarkemmin erillisellä elektronimikroanalysaattorilla. Tulosten perusteella arvioidaan kohteen ti-

manttipotentiaalia. Kimberliittipiipun lopullinen paikantaminen perustuu maan pinnalta mitattuihin geofysikaalisiin ominaisuuksiin ja syväkairaukseen.

Harvinaisempaa kuin lottovoitto

Kullankaivussa todennäköisyys timantin löytymiseen puolestaan on koru- ja jalokiviin erikoistuneen kullankaivaja, kultaseppä **Aarne Alhosen** mukaan likimain tuhannesosa lottopäävoiton todennäköisyydestä. Alhonen uskoo, että kullanhuuhdonta-alueilla on ollut timanttipitoisia kimberliittejä, jotka ovat rapautuneena sekoittuneet muuhun rapautumissoraan. Niiden "laimennussuhde" voi kuitenkin olla epätoivoa herättävä; timanttipitoisuus miljoonasosa muuhun maa-ainekseen verrattuna.

1990-luvun alussa geologi **Jukka Marmo** (GTK) soitti Alhoselle katseltuaan timanttien silmällä Puskun granaattien kuvia **Matti Långin** postikortista. Marmo arveli, että visuaalisesti voisi epäillä jonkun granaatin syntyneen kimberliitissä, ja olevan timantin indikaattorimineraali. Alhonen lähetti Marmolle puolisen kiloa Puskun granaattinsiruja. Vastausviestissään Marmo kertoi, että muutama siru on todennäköisesti syntynyt "timanttipiipussa".

Alhonen itse ei ole koskaan löytänyt timanttia kultamailta, vaikka onkin keskimääräistä tarkemmin tutkinut kullanhuuhdonnan sivutuotteena syntyvää jalokivipitoista soraa, josta jää tutkimatta 99,99 prosenttia varsinkin konekaivussa. Kivien seulonta on käsitäytöä, ja kun keskittyä kivien etsimiseen, vähenee saadun kullan määrä.

Koneellista jalokivien talteenottoa ei kannata edes harkita, koska "jalokivimalmi" on siihen ehdottomasti liian köyhää. Ainoastaan granaattia löytyy niin runsaasti, että käsityömäistä talteenottoa voi jotenkin perustella kaupallisesti kannattavana. Kulta-alueelta on löytynyt muutama jalorubiini ja -safiiri, jalozir-

koni ja jalokrysoberylli. Jokainen niistä on ollut jalokivilaatusena ensimmäinen Suomesta tavattu, mutta löydöillä ei ole taloudellista merkitystä. Kivet ovat aikoinaan kiteytyneet kalliojuoniin, ja rapautumisen, jääkausien ym. vaikutuksesta kulkeutuneet toivottoman köyhiksi esiintymiksi.

On ennenkin löydetty

Timanttikuumetta jäähdyttääkseen Alhonen muistelee **Tiihosen Kaukon** mustan timantin metsästystä Lemmenjoella; Kaukon mukaan mustia timantteja löytyi toisinaan. Kaukon kivet olivat tietenkin magnetiitteja ja hematiteja, joilla on sama kideasu kuin timanteillakin, oktaedri eli kaksoispyramidi. Mustien timanttien lisäksi Kauko esitteli Alhosen kultaseppäkaverille sormenpäänkokoisia jalogranaatteja. Löytöpaikasta Kauko oli todennut: "Kyllä ne on sieltä löydetty missä sudet ulvoo!"

Helmiä ja jalokiviä on etsitty Lapista jo 1600-luvulla. Tuohon aikaan ne olivat kultaa

Sertifioitu Lapin kulta-hankintaketjun sisäänostajana toimiva von Wuthenau pyysi kullankaivajia tuomaan kultaerät mahdollisimman likaisina, saadakseen lisää tutkimusmateriaalia.

arvostetumpia ja himoitumpia. Kiviharrastajan Kuvalehti Mineralian artikkelissa Lapin jalokivietsinnöistä emeritus tohtori **Kari A. Kinunen** kertoo suomalaisen **Sigfrid Aronus Forsiuksen** mainitsevan Lapin timantit Mine-rografia-kirjassaan jo vuonna 1643. Nykyään niitä pidetään vuorikiteinä. Myös ruotsalainen

professori **Johannes Schefferus** kirjoittaa vuonna 1674 Laponia-kirjassaan lappalaisten käyttäneen tuluskukkaroiissaan piikiven asemasta kristalleja eli kvartsia. Lappalaiset itse kutuivat niitä timanteiksi.

Vuonna 1891 maailmankuulu merenkulkija **A.E. Nordenskiöld** oli tutkimuksissaan mielestään havainnut pieniä timantteja Ivalojoelta ja Paatsjoelta keräämästään vaskausupasta. Löytöjä ei ole pystytty myöhemmin varmistamaan, ja Kinnunen arveleekin havaintoa mahdollisesti virhetunnistukseksi kirkkaista lyhytprismaisista zirkonikiteistä tai vuorikiteistä eli ns. Herkimerin timanteista.

Jo 1860-luvulla ranskalainen mineralogi **Velain** oli mielestään tunnistanut timantteja maanmiehensä **Rabot'n** Pasvikistä ottamista granaattipitoisista näytteistä. Inarijärven ja Paatsjoen rantahiekoista timantteja 1930-luvulla etsinyt **Olavi Erämettä** arveli satoja kiloja näytteitä huolellisesti analysoituaan, että timanttina oli pidetty väritöntä spinelliä, mitä upassa esiintyi vihreän spinellin ohella. Ivalojoella on Timantikönkään nimekseen saanut koski, josta löytyi vuonna 1874 erikoinen, timantiksi luultu mineraali. Se lienee kuitenkin ollut timanttia muistuttava titaanikide.

Harrastajan turha uneksia timanteista

Tiede-lehden artikkeliin haastateltu GTK:n erikoistutkija Hugh O'Brien uskoi vuonna 2006, että kiviharrastajan on melko turha uneksia lapion kärjessä kimaltavista timanteista. Sen sijaan kimberliittilohkareen havaitseminen ei olisi aivan mahdotonta.

Kasper von Wuthenaukin toteaa alun perin uskoneensa löytäneensä meteoriittia. Toisin kuin kulta ja muu upamateriaali, jyvänen ei liikkunut lainkaan vaskoolin pohjalla, eikä Kasper ollut koskaan ennen havainnut niin painavaa mineraalia. Todellisuudessa timantit eivät ole kovin painavia. Kasper von Wuthenau uskookin nyt, että timantin sai pysymään vaskoolissa paikoillaan siihen painunut rasvai-

nen sormenjälki.

Timanttia on vaikea huomata silloin kun se ei ole aivan kirkasta korulaatua, Kasper von Wuthenau kertoi Lapin Kansalle. Hän otti sen kuitenkin talteen tutkimuksia varten, sillä se oli hieman outo. Kasper uskoo, että löydöllä on geologista merkitystä. Hän toteaa löytönsä olevan aivan pieni hiekanjyvänen ja myös rahalliselta arvoltaan sen olevan pienen, mutta muistuttaa että vain 0,2 gramman painoinen kultahippu aiheutti Lapin suuren kultaryntäyksen 150 vuotta sitten.

Tutkimuksissa on osoittautunut, että kyseessä on pieni siru, joka on irronnut isommasta timantista. Kukaan ei vain tiedä mistä se on peräisin. Sirun mukana näyttäisi kuitenkin olevan mukana muitakin mineraaleja ja niiden avulla voidaan mahdollisesti selvittää, minkä tyyppinen on alkuperäisen kiteen emäkallio. Sitten onkin jo paljon helpompi etsiä mahdolliset alueet, joilta samanlaista kalliota löytyy.

Löytö ei yllättänyt Geologian tutkimuskeskuksen mineraalitalous-sektorin johtajaa **Pekka Nurmea**. Hänen mukaansa on loogista, että Suomen Lapista löytyy timantteja. Venäjän puolella, Kuolan niemimaalla on useampia timanttikaivoksia, ja timantteja on aiemmin löydetty Itä-Suomesta. Niitä on etsitty myös Itä-Lapista, Nurmi toteaa. Sodankylässä timantti löytyi sattumalta, mutta Nurmen mukaan on selvää, että niitä löytyy enemmänkin.

Löytäjä itse kertoo opastavansa asiakkaita kullan ohella löytämään jaloja korukiviä. Lapista on löydetty granaatteja, rubiineja ja safiireja, jotka ovat paljon todennäköisempiä kuin timantti. Hän iloitsee siitä, että nyt se kaikista arvokkain jalokivi on myös Lapin jalokiviryhmän mukana.

Siitä iloitsevat myös kaikki muutkin Lapin kullankaivajat. Onnea Timanttisormi-Kasperille!

LÄHTEET

Tiede 2/2006: Timantteja Suomesta

Kiviharrastajan Kuvalehti Mineralia 3/2018: Lapista etsittiin aluksi jalokiviä

Oisko tuossa jotakin? Ennen sanottiin, että mente et malleo – järjellä ja vasaralla – nykyään näköjään appsilla ja gepsillä.

GTK:n kansannäytetoiminta uudistuu 2019

Kuluvan vuoden aikana GTK ohjaa kivi-harrastajia uusille, raaka-ainevarojen tutkimukseen liittyville alueille uusin keinoin. Tätä varten harrastajille tarjotaan tietoja ja uusia digitaalisia mahdollisuuksia näytetietojensa havainnointiin, tallentamiseen ja välittämiseen uuden verkkopalvelun ja kansannäytesovelluksen avulla. Uusi kansannäytesovellus, GTK-Kansannäytetoiminta -sivusto on otettu koekäyttöön helmikuussa (<http://kivinayte.gtk.fi>).

Kevään aikana uusia palveluja muokataan ja tarpeen mukaan kehitetään saatujen palautteiden perusteella palvelemaan mahdollisimman hyvin käyttäjiä. Palautteet ja kehittämisideat verkkopalveluun liittyen voi lähettää os: verkkopalvelut@gtk.fi tai geodata@gtk.fi.

Ajankohtaista tietoa saa myös kansannäytetoimistosta: kansannäytetoimisto@gtk.fi.

Mikäli olet halukas testaamaan ja antamaan palautetta tulevasta kansannäytesovelluksesta ja sen toimivuudesta, niin ilmoita asiasta kansannäytetoimistolle lisäohjeiden saamiseksi.

Uuden Kansannäytetoiminta-sivuston avulla löytyy ajankohtaista tietoa ja ohjeita kiviharrastajille sekä malminetsintää tekeville organisaatioille. Sivustoilta löytyvät myös tarpeelliset kansannäytteisiin liittyvät karttapalvelut sekä linkit GTK:n muihin palveluihin ja sovelluksiin. Uuden kansannäytetiedonvälitysovelluksen kautta kiviharrastaja voi lähettää löytämänsä näytteen tiedot paikkatietoineen ja valokuvineen omalla puhelimella vaikka suoraan löytöpaikalta kansannäytetoimistolle, joka vastaanottaa tiedot ja antaa ohjeet jatkotoimenpiteille.

Lähi vuosien aikana GTK:n kallioperän raaka-ainevarojen tutkimuksen päämielenkiinnon kohteena ovat tietenkin akkuminaeralit, joiden tutkimista ja kartoittamista varten on aloitettu neljä vuotta kestävä akkuminaeraliprojekti. Kansannäytteiden lähettäjiltä toivotaan enenevässä määrin näytteitä, joiden kiinnostavuus akkuminaaleihin liittyen voidaan tutkia. Akkuminaeralit saavat myös lisäpainoarvoa kansannäytepalkintojen jaossa.

Muista maksusi ja tilastotietojesi ilmoittaminen

Tilastotiedot Tukesille

Kullankaivajan tuli antaa vuosittainen selvitys kullanhuuhdonnasta kaivosviranomaisille Tukesille maaliskuun loppuun mennessä. Tukes on muistuttanut näitä raportteja puuttuvan edelleen myös aiemmilta vuosilta.

Lomake ”Vuosittainen selvitys kullanhuuhdonnasta” löytyy Tukesin sivuilta www.tukes.fi valikon ”Teollisuus” kohdasta ”Kullanhuuhdonta”. Täytetyn lomakkeen voi lähettää sähköisesti.

Lapin Kullankaivajain Liiton yhteisvaltauksilla kaivaneiden on tullut muistaa jättää ko-

tiedot liiton valtauksilla oleviin ilmoituslaatikkoihin. Tiedot voi lähettää myös kirjeitse tai liiton kotisivujen kautta osoitteessa www.kullankaivajat.fi.

Maksut Metsähallitukselle

Kullankaivajan tuli maksaa vuotuinen kullanhuuhdontakorvaus kullanhuuhdontalupa-alueilta (50 € / ha) tai kaivospiirimaksu (50 € / ha) maanhaltijalle eli Metsähallitukselle 15.3. mennessä. Metsähallitus ei lähetä laskua kyseisistä maksuista.

Pienimuotoisen koneellisen kullankaivun pioneeri Topi K. Heino kuljettamassa itserakentamaansa lapiokaivuria Terri-telamaasturilla Lemmenjoen Jäkälä-äytsiin vuonna 1982.

Kone ja Terri ovat nykyään ammattikullankaivaja Mika Telilän yksityiskokemuksessa. Heino-Topilla meni puolitoista vuotta koneen viemisessä Jäkälä-äytsille, Mikalla puolitoista tuntia tuoda se Äivihjärven lanskille. Terrikuva: Pekka Salonen 24.9.1982.

Muista sinä omatoimisesti maksaa. Metsähallitus tekee maksujen laiminlyömisestä ilmoituksen kaivosviranomaiselle, joka kehottaa välittömästi hoitamaan puuttuvan maksun luvan rauettamisen uhalla.

Lupakäsittelyssä olevasta alueesta ei korvusta luonnollisesti tarvitse maksaa. Kullanhuuhtolupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi on kullanhuuhtokorvaus maanomistajalle suoritettava yllämainittuna ajankohtana tai viimeistään 30 vuorokauden kuluessa lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Muista myös liittoa

Tarkista samalla liiton jäsenmaksutilanteesi tämän jäsenlehden osoiteprintistä. Maksut on merkitty kahden vuoden seurantajaksolla. Jos jotakin liitolle kuuluvaa on jäänyt lompakkoosi, tarkista jäsenmaksuohjeet jäsenlehti Prospäkkärin numerosta 4/2018 tai kotisivuiltamme ja hoida asia kuntoon.

Huomioitavaa ympäristösuojelulain ilmoitusmenettelyyn liittyen

Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle on tehty ensimmäiset ympäristösuojelulain 115 a §:n mukaiset ilmoitukset pienimuotoiseen koneelliseen kullankaivuun liittyen. Näiden kolmen ilmoituksen johdosta on osoittautunut tarpeelliseksi vielä tähdentää ilmoitusmenettelyssä ja ilmoituksen täyttämässä huomioitavia asioita. Näin vältetään turhia täydennyspyyntöjä lupaviranomaiselta.

Linkki ohjeisiin ja ilmoituslomakkeeseen löytyy liiton kotisivuilta: <http://www.kullankaivajat.fi/pienimuotoinen-koneellinen-kullankaivu/>.

Ilmoitusmenettelyssä ja ilmoituksen täyttämässä huomioitavaa:

- kaivettavien maamassojen tulee olla **alle 500 m³ vuodessa pintamaat mukaan lukien**
- työskentelyaika **enintään** 50 vuorokautta vuodessa
- ilmoitusmenettelyn mukaiseen toimintaan ei tarvita vesilain mukaista lupaa. Mikäli suunniteltu toiminta tapahtuu ympäristölain määrittelemässä vesistössä ml. puro tai noro tai siitä aiheutuu vedenkäyttötarvetta tai pilaantumista näissä vesistöissä, se kuuluu vesi- tai ympäristöluvan piiriin vaikka toiminta olisi pienimuotoista.
- ilmoitusta voi täydentää **vain kerran** viranomaisen asettamassa määräajassa
- ilmoituksenvarainen toiminta vaatii aina Tukesin luvan koneelliseen kullanhuuhtontaan. Ilmoituslomakkeen liitteeksi tulee liittää kopio luvasta koneelliselle kullanhuuhtonnalle tai sitä koskevasta hakemuksesta.

Tukesin päätösmaksut nousivat

Työ- ja elinkeinoministeriön (tem) asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) maksullisista suoritteista on astunut voimaan 1.1.2019. Uutta hinnastoa sovelletaan hakemuksiin ja palveluihin, jotka ovat tulleet vireille 1.1.2019 alkaen.

Kullanhuuhdontaluvan päätösmaksu nousi 700 eurosta 800 euroon, luvan voimassaolon jatkaminen 550 eurosta 700 euroon ja luvan muuttaminen 300 eurosta 400 euroon. Kullanhuuhdontaperusteisen kaivospiirin lopettamisen sekä kaivospiirin tai kullanhuuhdontaluvan siirtopäätöksen hinta aleni 495 eurosta 300 euroon.

Näillä mammonan valtaa kullankaivajien arjessa keventävillä maksuilla mennään vuoden 2021 loppuun saakka.

Liitto näki asian toisin

Tem:in perustelumuistion mukaan kullanhuuhdontalupaa koskevien suoritteiden kustannusvastaavuus edellytti 4,3 prosentin suurista yleiskorotusta suurempaa maksun korottamista.

Myös Lapin Kullankaivajain Liitolta pyydettiin lausuntoa tem:in ehdotuksesta. Lausunnossaan liitto näki työ- ja elinkeinoministeriön ehdottaman 4,3 prosentin suuruisen yleiskorotuksen vuoden 2016 tasosta olevan riittävä ja kohtuullinen koskien kullankaivun lupakäsittelyyn liittyviä maksuja. Liiton näkemyksen mukaan kullankaivua koskevissa suoritekohtaisesti hinnoiteltavissa julkisoikeudellisissa suoritteissa ei ollut perusteita yleiskorotusta suurempiin korotuksiin.

Kaivoslakiin 621/2011 haluttiin valtiovalan puolelta säätää paljon aiempaa laajempia kuulemisvelvoitteita ja valitusoikeuksia koski-

en kullanhuuhdontaa koskevaa sääteilyä. Tämä aiheutti kullanhuuhdontalupapäätöksiin kohdistunutta perusteetonta ja valtion budjettivaroja harjoitettua laajaa valittamista, joka lisäsi kaivosviranomaisen Tukesin työmäärää kullanhuuhdontalupia koskeneiden kuulemisten osalta. Samalla hallinto-oikeusvalitukset pysäyttivät ja ruuhkauttivat kaivosviranomaisen lupavalmisteluun myös sellaistenkin hakemusten osalta, joista ei ollut valitettu.

Myöhemmin, lupavalmisteluun oikeelliseksi ja lainmukaiseksi tutkineiden tuomioistuinpäätösten tultua lainvoimaiseksi, oli kaivosviranomaisen tarpeen käyttää paljon työtunteja tämän lupahakemuksien purkamiseksi.

Nyt 7 vuotta kestäneiden monikymmentäkertaisten hallinto-oikeusprosessien lopputulemana voitaneen katsoa oikeuskäytännön kullanhuuhdontalupien osalta vakiintuneen, jolloin on oletettavaa, että myös kaivosviranomaisen lupavalmisteluun on voinut muodostua vakiintunut ja ennakoitavissa oleva lupavalmistelu prosessi.

Useiden edellä kuvattua vahvistavien Korkeimman hallinto-oikeuden päätösten myötä ei ole oletettavissa, että kullanhuuhdontalupapäätöksiin tulee enää jatkossa kohdistumaan kaivosviranomaiselle paljon lisättyä aiheuttavia hallinto-oikeusvalituksia. Tämä tulee jatkossa osaltaan keventämään varsinkin pienimuotoisempien kullanhuuhdontalupahankkeiden luvitusprosessien työmäärää, eikä perusteta yleiskorotusta suuremmille korotuksille olisi ollut.

Kaivoslain 621/2011 voimaantulon yhteydessä perustettiin täysin uusi kaivosviranomaisen Tukesin alaisuuteen. Hallinnolliset käytännöt ovat tältäkin osin muotoutuneet lain voimassaoloaikana työmäärää pienentäviksi ja suorittekohtaiset kulut tätä kautta pienentyneet.

Kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamiseen liik 30 prosentti korotus

Liitto piti kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamispäätökselle esitettyä yli 27 prosentti korotusta kohtuuttoman suurena. Kyseessä on suoritteiden nimen mukaisesti jo lupaharkinta-prosessin läpikäyneen kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkaminen. Varsinainen kaivoslain mukainen päätöspäätösten perusselvitys ja kuulemisessa esitettyjen näkemysten huomioon ottaminen on kertaalleen tullut jo tehdyksi alkuperäisen lupaharkinnan yhteydessä neljä vuotta aiemmin.

Kyseessä on käytännössä asian selvitystyön osalta huomattavasti kevyempi hallinnollinen toimenpide, joka kohdistuu vakiintuneen, entisenkaltaisena jatkuvan lakiperusteisen lupapäätöksen määrä-ajan jatkamiseen.

Kaivoslakia 625/2011 muutettiin vuonna 2016 muun muassa siten, että kullanhuuhdontaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa aiemman kolmen vuoden sijaan 10 vuotta. Sinällään tämä lakimuutos ei muuta lupavalmistelijan työmäärää suoritekohtaisesti suuntaan eikä toi-

seen, eikä pitempi määrä-aika voi näin ollen olla peruste huomattavasti muiden korotusten tasosta korkeammalle korotukselle.

Kaivospiirin lopettaminen, kullanhuuhdonta-suoritteiden hinnan alentamista 495 eurosta 300 euroon liitto kannatti.

Jatkossa 20 prosenttia kullanhuuhdontalupapäätöksen maksusta ennakoon

Liitto piti tarpeettomana maksuasetustaulukoon kohtaan 12.3 "Kullanhuuhdontalupa" lisättyä merkintää, jonka mukaan 20 prosenttia suoritteiden perusmaksusta perittäisiin ennakoon. Lausunnossaan liitto näki tämän maksuliikenteen hallinnointiin lisää byrokratiaa rakentavana ehdotuksena.

Päätöstä jatkossa perittävistä 20 prosentti ennakkomaksusta perusteltiin lainlaatijan puolelta hakijoilta toisinaan tulevilla hakemuksilla, jotka lopulta vedetään pois, mutta synnyttävät kaivosviranomaiselle kuluja rekisteröinnistä lähtien.

Merkipäivät

Porukka vähenee ja pidot paranevat

LKL ry onnittelee paremmista pidoista

70 v.

13.2. Veli-Matti Suomalainen, Kerma
21.2. Markku Lampila, Helsinki

50 v.

3.5. Jukka Kela, Pehkosenkuru

KULTAA JA KUNNIAA

Tankavaarassa

Elokuussa Tankavaarassa tavataan kansainvälisen kilpailun merkeissä, kun Lapin Kullankaivajain Liitto ja Tankavaaran Kultakylä yhteistyössä järjestävät Kullanhuuhdonnan maailmanmestaruuskisat 5.–10.8.2019.

MM-kisat ovat näytön paikka monella tavalla

150-vuotisjuhlan kunniaksi näytämme kansainväliselle yleisölle suomalaista tapahtumajärjestämisen osaamista. Haluamme varmistaa kaikkien aikojen hienoimmat kisat Tankavaarassa! Jo tapahtuman ennakkoviestinnässä olemme ottaneet kohteeksi myös somen kautta tavoitettavat kohderyhmät ja kisan yhteistyökumppaneina nähdäänkin mediapersoonia, joiden kautta etsimme uudenlaista näkyvyyttä. Kisoissa nähdään näyttelijä **Ville Haapasalo**, kauppias **Sampo Kaulanen** ja asiakaspalvelukouluttaja **Juhana Helmenkalastaja**, joiden omat someyleisöt ovat joko koko Suomen laajuisia tai jopa kansainvälisiä. Myös kisojen markkinointiennakkovideoilla on osa uusien kohderyhmien tavoittamista.

Kisaamisen riemun kääntöpuolena tuomme esiin myös vakavia kullankaivuuyhteisöä kohtaavia uhkakuvia. Nämä kisat, iso talkooporukka ja kullankaivajayhteisön hyvä henki näkyvät eduskunnan suuntaan nyt, kun kaikki vaikutusmahdollisuudet on käytettävä: laki-

muutos ja siirtymäajan loppuminen on lakkauttamassa kaivospiirien toimintaa. Lapin Kullankaivajain Liiton 4000 jäsenen yhteisö ja onnistunut MM-kisatapahtuma antaa voimakaan viestin siitä, että kullankaivu on edelleen nykypäivää, eikä pelkkää historiaa. Lapin kullalan vastuullisuus ja ekologisuus on tärkeä erotumistekijä.

Tankavaarassa tehdään tiimityöllä suur tapahtumaa

Kilpailutoimenjohtaja **Esko Orava** ja varajohtaja **Hannu Raja** vastaavat varsinaisen kilpailun organisoimisesta ja Tankavaarassa taas ahkeroidaan tapahtuman järjestelyissä.

Kisojen Tankavaaran Kultakylän puolen järjestelyistä vastaava tiimi on nyt kasassa, kun tapahtuman kehityksestä vastaava projektisihteeri on aloittanut työskentelyn Tankavaarassa helmikuussa.

Kullanhuuhdonnan MM- ja SM-kisojen yleisilmettä ja vetovoimaisuutta kehitetään Sodankylän kunnan hankkeessa ”Tapahtumat

matkailutuotteiksi”, jossa aloitti uusi projekti-sihteerin, **Ulla Viskari-Perttu**. Hän vastaa hankkeen yrityskohtaisista toimenpiteistä Tankavaaran Kultakylässä.

Ulla on kotoisin Vantaalta ja asuu kisojen valmistelun ja toteutuksen ajan Tankavaaras-
sa. Hän on kulttuurituottajana vastannut useiden yleisötapahtumien tuotannosta pääkaupunkiseudulla, mutta unelmoinut jo pitkään työmahdollisuudesta Lapissa: “Olin tammi-
kuussa hiihtämässä Urho Kekkosen kansallispuistossa ja lomamatkan jälkeen iski kova kipu takaisin Lappiin. Projektisihteerin työ Tankavaarassa Sodankylän kunnan hankkeessa pisti silmään ja haave toteutui. Olen iloinen, että saan tehdä töitä Tankavaaran Kultakylän innokkaassa tiimissä kansainvälisen tapahtuman parissa. Tehtäväni on koordinoita tapahtumajärjestelyjä ja kehittää yhteistyötä Sompion matkailualueen toimijoiden kanssa. Elokuussa huuhdotaan MM-kultaa, tavataan Tankavaarassa!”

Kisojen somepäivityksistä vastaa **Anne Sulander** Kultakylästä. Anne tekee Tankavaaran Kultakylän viestintää ja toimii myös Pohjois-Sodankylän matkailuyhdistyksen sihteerinä. Tiimikuvastamme puuttuvat vielä **Heikki Sulander**, joka on kuvannut ja leikannut kisojen markkinointivideot sekä **Veera Paakkonen**, joka työskentelee Kultakylän toimistossa ja hoitaa majoitusvaraukset, ilmoittautumisten vastaanottamisen ja nettikaupan.

Tule talkoisiin pitkin kesää ja tapahtuman aikana

Talkootyöväkeä tarvitaan yhteensä noin 50 henkilöä, sillä MM-kisat ovat suuri ponnistus Tankavaaran Kultakylälle. Tapahtumaa edeltäviä rakennustöitä ei tehdä erillisellä talkooleirilla, vaan talkoolaiset tulevat Tankavaaraan kesällä oman aikataulunsa mukaisesti. Kisa-ajan talkoolaiset taas tekevät monenlaisia hommia kisaviikon aikana.

Jos sinäkin haluat olla osa kisojen järjestelytiimiä, ota yhteyttä! Talkoolaiseksi voi ilmoittautua kahta kautta:

MM-tapahtumajärjestelyistä vastaa Tankavaaran tiimi Ulla, Marko ja Anne. Kuva: Kaija Ryytty

Avajaiskulkue Biella 2013, Suomen joukkue Italiassa MM-kisoissa.

Jos sinua kiinnostaa kisoja edeltävä rakentaminen kesän aikana (voit itse valita sopivan talkooajankohdan) sekä asiakaspalvelu, siivous ja ruoanlaitto kisojen aikana, ilmoittaudu **Marko Tourulle**: info@tankavaara.fi.

Kisojen toimitsijavapaaehtoiset taas voivat ilmoittautua Esko Oravalle puhelimella 0400 323 433 tai sähköpostilla esko.orava@suomi24.fi.

Rakkaat kanssavaeltajat

ILMOITUS etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta

Jos mielesi tekee etsiä uusia kultamaita tulevana kesänä, niin muistathan kaivoslain vaatimukset maanomistajalle tehtävästä ilmoituksesta ennen operaation käynnistämistä.

Kysymyksessä on ilmoitus, eikä mikään lupamenettely. Kun olet antanut kaivoslain määräysten mukaisen ilmoituksen, niin asia on osaltasi kunnossa, vaikka et saisi siihen liittyen mitään kuittausta. Suositeltava tapa on jättää ilmoitus sähköpostilla, jolloin voit jälkikäteen osoittaa, että olet asianmukaisesti homman hoitanut.

Tarkkaa kuopan kokoa ei ole laissa määritetty, mutta yleisesti pidetään raskasmineraalinäytteenotossa käytettävää metrin syvyyttä kohtuullisena ja 10 litran näytettä vähäisenä – kuoppa tulisi peittää ja vaikka laki ei edellytä täydellistä maisemointia tehtäväksi, niin fiksua kullankaivaja käyttää siihen ylimääräisen 10 minuuttisen ja piilottaa paikan. Maanomistajalle tai muille luonnon käyttäjille ei saa koitua ylimääräistä haittaa.

Näytteen käsittelystä laki ei puhu mitään. Kullanetsijöiden tapana on vaskata näyte mahdollisimman lähellä. Mikään laki ei sinällä kiellä pienen rännin käyttöä, mutta ymmärrän viranomaisen synkän epäilyksen, jos tällaista laajempaan rikastamiseen soveltuvaa työkalua käytetään pienten näytteiden käsittelyyn.

Suojelualueilla on tietenkin voimassa se, mitä niistä on erikseen säädetty. Eikä tämä ilmoituksen tekeminen tietenkään anna teille mitään oikeuksia maastoliikenteen tai minkään muunkaan liikkumisen tai muun touhuamisen suhteen.

Lapin Kullankaivajain Liitto ei suosittele

minkäänlaista näennäisnäppärää kikkailua tyyliin: otan vähäisiä näytteitä monta vierekkäin samasta montusta ja olen noudattavinani lakia ja pidän itseäni superfiksuna. Jos toimit näin tai keksit jotain muuta yhtä nerokasta, niin saat testata oman nerokkuutesi käräjillä ihan yksin ilman Liiton apua.

Vielä vähäpätöinen yksityiskohta – kulta ei kuulu löytäjälle, vaan se pitää luovuttaa Metsähallitukselle tai kaataa maahan. Vasta kullanhuuhdontalupa antaa teille oikeuden kultaan.

Tämä oikeus on osa Suomen ainutlaatuisia jokamiehen oikeutta. Tiedän, että monet muut luonnonkäyttäjryhmät väärinkäyttävät näitä hienoja oikeuksia, mutta se ei oikeuta meitä käyttäytymään yhtä tökerösti.

Antakaa ilmoitus siten kuin laki sen määrää tehtäväksi ja toimikaa lain hengen mukaisesti, niin saamme tämän oikeuden säilyttää. Muistakaa liittää sähköposti-ilmoituksiin oikein ystävällinen, aurikoisen kesän tms. toivutus.

Emaileja ja ystävällisiä terveisiä voitte lähettää:
heikki.remes@metso.fi
irja.mikkonen@metso.fi

LISÄTIETOJA:

Kaivoslaki (621/2011) 2/7§ ja 2/8§

Kaivosasetus (391/2012) 1/1§

Hallituksen esitys (273/2009) alkaen sivulta 75

Jan Kross: Rakkaat kanssavaeltajat I ja II - Pettymysten ja täyttymysten kronikka

Tutkimustervehdyksin
ANTTI PERONIUS
geologi

EMAIL: FFFFFFFF

23

Metsähallituksen tiedote kullankaivajille

Lemmenjoen kansallispuiston, Urho Kekkosen kansallispuiston, Ivalojoen ja sen sivuhaarojen (Kutturan suunta) sekä Keski- ja Itä-Lapin alueella vuonna 2019

HUOM! Huoltoluvat haetaan sähköisesti osoitteesta <https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/>. Käsittelyaika on 10–15 arkipäivää. Tarkempia ohjeita alla olevassa taulukossa maastoliikenteen kohdalla.

 Kaivutyö on sallittu ainoastaan kaivoslain mukaisilla kullanhuhdonta-alueilla ja kaivospiireillä.

Vuotuinen kullanhuhdontakorvaus (50 €/ha) ja kaivospiirimaksu (50 €/ha) maksetaan Metsähallituksen tilille ilman eri kehotusta määräaikaan maaliskuun 15. päivään mennessä tai em. päivän jälkeen annetuista kullanhuhdontaluvista 30 vrk:n sisällä luvan voimaantulosta. Maksamattomat korvaukset saatetaan viipymättä tiedoksi kaivosviranomaiselle kaivoslain 621/2011 70 § mukaisia toimenpiteitä varten.

Huom! Koirat tulee muistaa pitää kytkettyinä myös kullankaivualueilla metsästyslain mukaisesti.

Muuta huomioitavaa

Kaivumenetelmät

► Lapiokaivualueilla on koneen käyttö kielletty kaikissa työvaiheissa ilman asianmukaisia lupia (ympäristöluvat)

Rakentaminen

► Kullanhuhdonta-alueelle saa kaivukauden ajaksi pystyttää vain teltan tai laavun, kaivukauden päätyttyä teltta tai laavu on purettava. Kaikenlainen muu rakentaminen vaatii sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvan ja kun-

nan rakennus- tai toimenpideluvan. Lemmenjoen kansallispuistossa lupa rakentamiseen haetaan Metsähallitukselta

Kesäaikainen maastoliikenne

► Metsäautotielle (maastoon rakennettu tie, jossa on sorapinta, ojat/pientareet) ei tarvita maastoliikennelupaa

► Maastoliikennelupa tarvitaan aina, kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään pääsääntöisesti vain jo selvästi olemassa oleville maastourille.

► Epäselvissä tapauksissa kannattaa aina **ennen** ajamista tiedustella asiaa Metsähallituksesta.

Asuntovaunut

► Kullanhuhdonta-alueella saa pitää matkailuperävaunua tai asuntoautoa korvauksetta kaivukauden ajan (huom. selvítettävä maastoliikenneluvan tarve). Jos matkailuperävaunu jätetään kullanhuhdonta-alueelle talven ajaksi, on siihen hankittava Metsähallituksen lupa.

► Mikäli matkailuperävaunua tai matkailuautoa ei ole mahdollista sijoittaa kullanhuhdonta-alueelle, voi Metsähallitus myöntää luvan sen sijoittamiseksi lupa-alueen läheisyyteen kaivukauden ajaksi

► Kutturan tien varressa on Lapin Kullankai-
vajain Liitto ry:n vuokraama varasto- ja asun-
tovaunualue, jonne vaunun voi jättää talveksi

► Metsähallitus voi myöntää maksullisen lu-
van asuntovaunun säilyttämiselle kaivualueel-
la, mikäli kullanhuuhdentaluvan jatkoaikaha-
kemus on vireillä

Polttopuuasiat:

► Kullanhuuhdonta-alueelta tai sen läheisyy-
destä ei saa ottaa minkäänlaista puuta ilman
puulupaa. Kansallispuistoihin ei myönnetä
puunottolupia. Mikäli kullanhuuhdonta-alu-
eella on puustoa tutkimustyön esteenä, on pui-

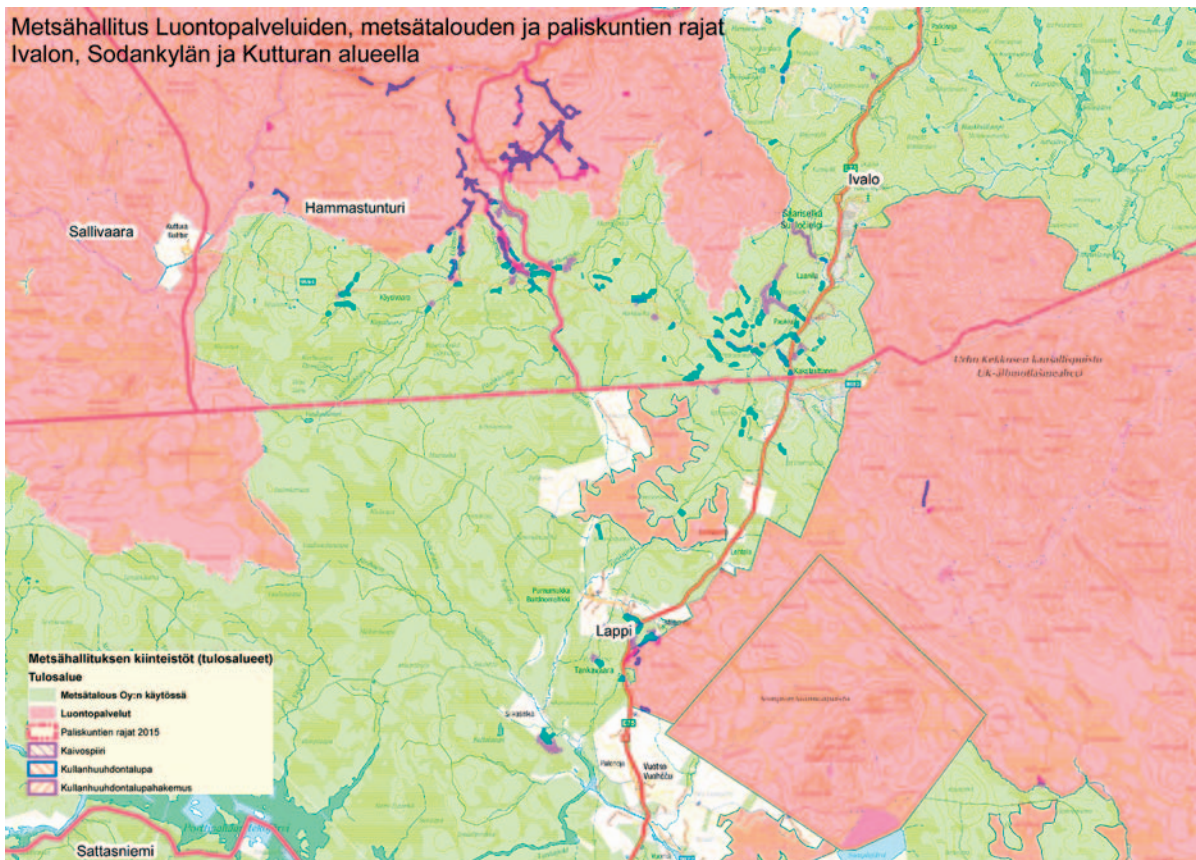
den poistamisesta sovittava ennakkoon Metsä-
hallituksen kanssa

Päättäneen kullanhuuhdonta- alueen jälkityöt:

► Kaikki luontoon kuulumaton on vietävä kul-
lanhuuhdentaluvan päätyttyä pois maastosta,
nuotiopaikan kivikehän voi jättää, mutta nuo-
tiopohjalle ei saa jättää palaneita nauloja, pel-
tipurkkeja, lasia tai muovia, tiiliskiviä, betonia

► Kaivumonttujen reunat tulee luiskata ylei-
sen turvallisuuden vaatimaan kuntoon

Metsähallitus Luontopalveluiden, metsätalouden ja paliskuntien rajat
Ivalon, Sodankylän ja Kutturan alueella

OHJEET KAIVUALUEITTAIN SEURAAVALLA AUKEAMALLA ►

	<i>Lemmenjoen kansallispuisto</i>	<i>Urho Kekkosen kansallispuisto</i>
Kullanhuuhdonta- ja kaivospiirimaksut – Kullanhuuhdonta- ja kaivospiirimaksu 50 €/ha, kaivospiirimaksu 50 €/ha – Metsähallitus ei lähetä erillistä laskua, eräpäivä 15.3.2019 – Maksun yhteydessä on ilmoitettava lupatunnus ja kullanhuuhdonta- ja kaivospiirin haltija	POHJOLA PANKKI FI07 5000 0120 2512 92 Metsähallitus Luontopalvelut	POHJOLA PANKKI FI07 5000 0120 2512 92 Metsähallitus Luontopalvelut
Kullanhuuhdonta-alueen / kaivospiirin huoltaminen moottorikelkalla – Paikkakuntalaiselle maksuton – Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 50 €. – Lupa on henkilökohtainen (tai perhekohtainen). Lupaa hakiessa tarvitaan mm. kullanhuuhdonta- ja kaivospiirin lupatunnus tai kaivoskirjan numero ja huoltoajan ajankohta	Lemmenjoen kansallispuiston maastoliikenne-ohjeistus LKL:n kotisivuilla www.kullankaivajat.fi Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Lisätietoja: Ivalon asiakaspalvelu, – Virastotalo, Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 639 7701, ark. klo 9:00–16:00 – Ylä-Lapin luontokeskus, Siida, Inari, puh. 020 639 7740 ti–su klo 10:00–17:00, maanantaisin suljettu	Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Lisätietoja: Palvelupiste Kiehin, Kelotie 1/ Siula, 99830 Saariselkä, puh. 020 639 7200
Kesäaikaiset maastoliikenneluvat Hinta kuten moottorikelkkaluvissa	Kesäaikaisia lupia myönnetään vain erityisen painavien perusteiden jo selvästi olemassa oleville urille. Lemmenjoen kansallispuiston maastoliikenne-ohjeistus LKL:n kotisivuilla: www.kullankaivajat.fi Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Lisätietoja: Ivalon asiakaspalvelu, Virastotalo, Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 639 7701, ark. klo 9:00–16:00	Kesäaikaisia maastoliikennelupia ei myönnetä.
Polttopuun myynti – Kullanhuuhdonta- ja kaivospiiriin ei sisälly puunotto-oikeutta – Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Metsähallituksen kanssa – Maksukuitti on pidettävä maastossa mukana, sillä se on puunottolupaa kysyttäessä tosite puiden maksamisesta.	Polttopuita (=halvoja) myydään Njurkulahden lanskista, hinta on 46 €/p-m ³ (sis. alv 24 %). Puuluvan saa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta tai Inarista Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.	Metsähallitus myy kaivajille kansallispuiston ulkopuolelta hakkuutähdelupia polttopuiksi hintaan 12,40 €/m ³ (sis. alv 24 %). Pienin laskutus-erä on 20,00 €. Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Keski-Lapin toimipisteestä: Jäämerentie 6, Sodankylä. Tiedustelut Pekka Leskinen, puh. 020 639 7303. Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.
Lisätiedustelut	Irja Mikkonen, puh. 020 639 7724 irja.mikkonen@metsa.fi os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo	Irja Mikkonen

Ivalojoiki sivuhaaroineen (Kutturan suunta)	Keski- ja Itä-Lapin alue *
Karttaliitteen (katso s. 25) mukaisesti; Luontopalvelujen alue POHJOLA PANKKI FI07 5000 0120 2512 92 Metsätalouden alue POHJOLA PANKKI FI83 5000 0120 1439 03	POHJOLA PANKKI FI83 5000 0120 1439 03 Metsähallitus Metsätalous * (Sodankylän, Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen ja Kemijärven kuntien alueilla sijaitsevat Metsähallituksen hallintaan kuuluvat alueet, pois lukien Lapin Luontopalveluilla kuuluvat suojelalueet)
Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Lisätietoja: LUONTOPALVELUT, Ivalon asiakaspalvelu, Virastotalo Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 639 7701. ark. klo 9:00–16:00 METSÄTALOUS Heikki Remes, Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä, puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi	Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Lisätietoja: Heikki Remes, Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä, puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi
Lupa tarvitaan aina, kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille. Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Kartta haetusta ajourasta liitetään hakemuksen mukaan. Lisätietoja: Luontopalvelut, Ivalon asiakaspalvelu ja Irja Mikkonen, PL 36, 99801 Ivalo, puh. 020 639 7724, irja.mikkonen@metsa.fi Metsätalous, Heikki Remes, Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä, puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi	Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille. Huoltolupa haetaan sähköisesti osoitteesta: https://verkkokauppa.eraluvat.fi/fi/maastoliikenne/ Kartta haetusta ajourasta liitetään hakemukseen mukaan. Lisätietoja: Heikki Remes, Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä, puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi
Metsähallitus, Luontopalvelut myy alueiltaan kaivajille maapuuta (=liekopuut, juurakot, kuivat oksat ja hakkuutähteet) polttopuuksi hintaan 15,00 €/m³ (sis. alv 24 %). Pienin laskutuserä on 20,00 €. Polttopuuluvan Luontopalvelujen alueelle voi ostaa Saari-selältä palvelupiste Kiehisestä, puh. 020 639 7701 Metsähallitus, Metsätalous myy alueiltaan kaivajille hakkuutähdellisiä (oksat, hakkuutähteet - ei liekoja ja juurakoita) polttopuuksi hintaan 12,40 €/m³ (sis. alv 24 %). Pienin laskutuserä on 20,00 €. Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Ylä-Lapin toimipisteestä (ei asiakaspalvelusta): Ivalontie 10, Ivalo. Tiedustelut Ari Huru, puh. 020 639 7738.	Metsähallitus myy kaivajille hakkuutähdellisiä polttopuuksi hintaan 12,40 €/m³ (sis. 24 % alv). Pienin laskutuserä on 20,00 €. Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Keski- ja Itä-Lapin toimipisteistä: Jäämerentie 6, Sodankylä. Tiedustelut: Pekka Leskinen, puh. 020 639 7303 Samperintie 32, Savukoski. Tiedustelut Jari Kantia, puh. 020 639 7576.
Metsätalouden alue: Heikki Remes Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi Luontopalveluiden alue: Irja Mikkonen puh. 020 639 7724, irja.mikkonen@metsa.fi	Heikki Remes Jäämerentie 6, 99600 Sodankylä puh. 020 639 7355, heikki.remes@metsa.fi

LIITON HALLINNOIMIEN KULLANKAIVU- JA VARASTOINTIALUEIDEN KÄYTTÄJÄT

► **Kullanhuuhdonta- ja varastoalueet** ovat vain liiton jäsenten käytössä = jäsenmaksut ol-
tava kunnossa

► **Varastoalueilla** säilytettävä kaivutoimintaan tarkoitettu omaisuus tulee olla näkyvästi mer-
kittynä nimellä ja puh.numerolla (huopatussi-
merkinnät aurinko polttaa pois alle vuodessa)

Alueet ovat välivarastointialueita. Käyttä-
mätön omaisuus: enimmäissäilytysaika on 2 v.

► **Toimenpiteet:** Välivarastointilansseilla ole-
vat merkitsemättömät tarvikenyytit poistetaan
ja hävitetään, metalliromu kierrätykseen.
Ajoneuvot poistetaan omistajansa kustannuk-
sella. Pelastakaa omaisuutenne merkitsemällä
se ajoissa.

► **Kullanhuuhdonta-alueet:** kaikilla alueilla
on liiton omistukseen siirtynyt rännejä, rihlo-
ja, vesikouruja. Näille on merkitty säilytyspaik-
ka ”LKL, kaivuvälineitä lainattavaksi valtaus-
alueella”. Alueille jääneet muut tarvikkeet pois-
tetaan kuten välivarastointialueiltaakin.

Paikalta poistuessanne tasoitelkaa mont-
tunne kaivoslain mukaiseen yleisen turvallisuus-
den edellyttämään kuntoon ja toimittakaa kai-
vuraporttinne liitolle kaivosviranomaiselle teh-
tävää vuosiraporttia varten.

Syntyneet jätteet on kaivajan toimitettava
asianmukaisesti jätehuoltoyhtymä Lapecon
molokkeihin. Kierrätettävä romu joko Lintu-
maan hyötyjäteasemalle Ivaloon tai Härkäse-
län lanssin romunkeräyspisteeseen.

Ongelmajätteet, kuten jäteöljy ja akut

**ehdottomasti suoraan Lintumaan hyötyjä-
teasemalle.**

Alueet on muutenkin pidettävä kaivoslain
määräysten mukaisesti siistinä.

Kaivussa on käytettävä saostusaltaita ja es-
tettävä sementuneen veden pääsy ulkopuoliseen
vesistöön, myös vapaavirtauksella rännitettäes-
sä. Toiminnanjohtajalta saa neuvoja vesijärjes-
telyiden tekemiseen. Suoraan puroon rännit-
täminen on kielletty.

► **Saunat:** Saunallisille valtauksille tuodut sau-
napuut eivät ole nuotiopuita. Liitto hankkii
alueille maapuuluvat, nuotiopuut noudetaan
maastosta.

Tämä ei koske Lemmenjoen kansallispuis-
toa, jossa maapuut eivät ole kullankaivajien
polttopuuta. Lemmenjoen jäsenvaltauksille
huolletaan kaikki käytettävä polttopuu liiton
toimesta.

► **HUOM! Kaivu ilmoitukset:** valtauksilla ja
kullanhuuhdonta-alueilla toimivien jäsenten on
**ehdottomasti täytettävä kaivu ilmoitusloma-
ke.** Laki velvoittaa raportoimaan tiedot kaivos-
viranomaiselle, ja tiedot ovat tärkeitä alueiden
jatkokäyttöä suunniteltaessa. Kaivu ilmoituk-
sen voi täyttää liiton kotisivuilla osoitteessa
www.kullankaivat.fi

► **Liiton toiminnanjohtaja** on alueella ylintä
määräysvaltaa Lapin Kullankaivajain Liiton
nimissä käyttävä taho. Toiminnanjohtajan neu-
voista, kehotuksista tai määräyksistä ei ole ur-
putusmahdollisuutta.

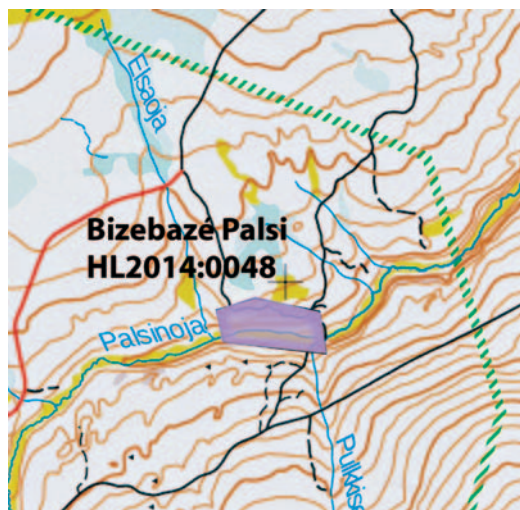

KULLANKAIVUALUEET

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenillä oikeus kaivaa kultaa ao. alueilla käsityövälineitä käyttäen. Sallitut työvälineet ovat vaskooli, käsityövälineet, vesipumppu ja ränni sekä hihnakuljettimet ja lapiomiehen rumpu. Liitto ei ole hakenut alueille ympäristö- tai vesitalouslupanvaraiseksi luokiteltavien työmetodien, eli kaivinkoneen tai imurin vaatimia lupia, eikä alueilla saa näillä välineillä toimia.

Alueilla ei ole ennakkovarausjärjestelmää, vaan kaivamaan voi alkaa paikassa, jossa ei ole toisen kaivajan työmaata. Hyviä käytöstapoja ja kultamaiden reiluja perinteitä noudattaen taataan jokaiselle mahdollisuus yrittää.

Elämänkumppani, joka ei osallistu itse kaivutoimintaan, saa olla mukana kuulumatta

HUOM! Kullanhuuhdontaluvan voimassaolo päättyy 27.6.2019. Luvalla on haettu jatkoaikaa, mutta päätöstä ei ole vielä saatu. Tarkista tilanne liiton toiminnanjohtajalta puh: 0400 836 500 tai kotisivuilta www.kullankaivajat.fi.

yhdistykseen. Alle 16-vuotiaat perheenjäsenet voivat osallistua myös monttuhommiin ilman jäsenyyttä.

Yhdistyksen jäsenmaksu on oltava maksettuna – pitäisi toki olla muutenkin.

LKL ry ei vakuuta toimintaa alueilla, eikä ole korvausvelvollinen toiminnasta jäsenilleen tai kolmannelle osapuolelle koituvista haitoista tai vammoista.

Liitto ei järjestä majoitusta alueilla. Leiriytyminen on sallittua lupa-alueilla sekä erillisillä leiriytymiseen vuokratuilla alueilla. Laanilan / Kutturantien alueilla voi majoittua asuntoajoneuvoissa. Karuoja Kakkosen kömmähti ja sauna ovat käytettävissä 5 €:n kulukorvausta vastaan. Avaimen saa Ahkun Tuvalta Njurgui-lahdesta 20 €:n panttia vastaan.

Oheiset kartat ovat kopioita lupapäätöskartoista, jotka määrittelevät aluerajat maastossa.

... jäsenvaltausten ohjeistusta 2019

Niitä ei ole tarkoitettukaan suunnistamiseen. Ajo-ohjeita alueille saa liiton toiminnanjohtajalta, Laanilan Savotta Kahvilasta ja Kutturantien kioskilta.

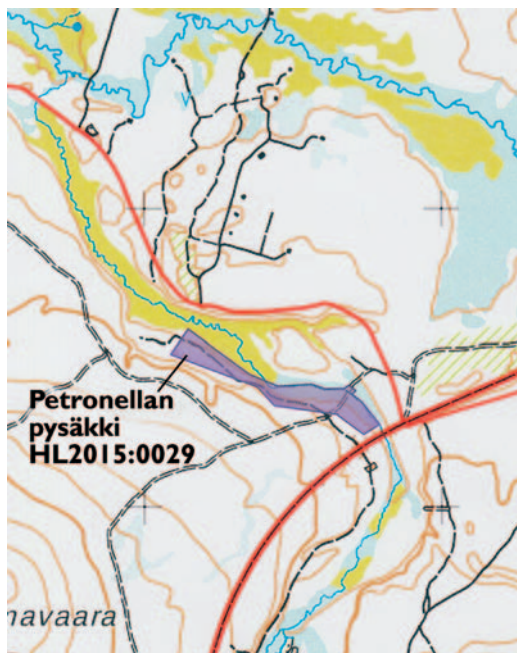
Kaivajat, käsitelty maamäärä ja saatu kulumäärä on vuoden loppuun mennessä ilmoitettava liitolle vuosiraportointia varten. Löytämänsä kullan saa kaivaja luonnollisesti pitää.

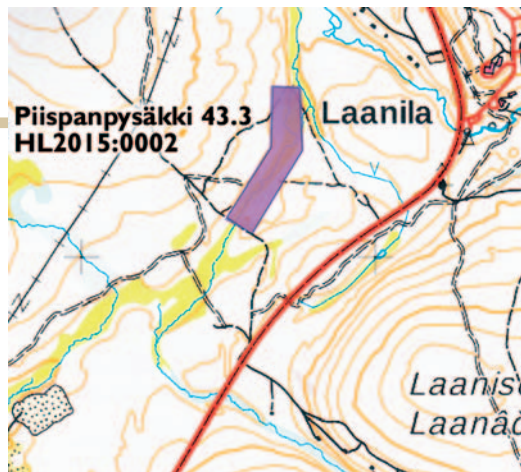
Tarkempia tietoja sekä ohjeita ongelmatilanteissa saa liiton toiminnanjohtajalta, joka vierailee viikoittain alueilla, puh. 0400 836 500.

Kultaista kesää ja onnistuneita elämyksiä,
LKL:N HALLITUS

KÄYTÖSSÄ OLEVAT LUPA-ALUEET:

ALUE	LUPATUNNUS	ALUEEN NIMI
Palsinoja	HL2014:0048	Bizebazé Palsi
Elsaoja	HL2013:0053	Gollediggi
Pulkkisenoja	HL2015:0006	Buhtesaja Pulkkinen
Rönskönoja, Laanila	HL2011:0049	Rönkön Neloset
Piispanoja, Laanila	HL2015:0002	Piispanpysäkki 43.3
Lauttaoja, Purnumukka	HL2015:0029	Petronellan pysäkki
Kotaoja, Lemmenjoki	HL2013:0052	Nurkanvaltaus II
Karuoja, Lemmenjoki	HL2011:0029	Karuoja Kakkonen

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Kaivospiirien omistajien oikeuksista

Kaivoslain mukainen oikeus hakea kullanhuuhtontaluvan jatkolupaa

Lapin Kullankaivajain Liitto päätti hallituksensa päätöksellä tukea ja neuvoa jäseniään kaivospiirien alasarjoon liittyvissä asioissa. Ensimmäinen konkreettinen neuvo koskee kaivospiirin omistajan oikeutta hakea kaivospiirin lakkauttamisen yhteydessä kullanhuuhtontalupaa, mikä on kuvattu siinä Kaivoslain kiroitussa 182 §:ssä.

Kysymyksessä on jatkoluvan hakeminen. Jatkoluvan kesto on 10 vuotta, mutta hallintoalomainen voi halutessaan hakea lupaa myös lyhyemmäksi ajaksi. Uuden lupa-alueen maksimikoko on 7 hehtaaria ja kun kaivospiirit ovat yleensä paljonkin isompia, niin niitä kullanhuuhtontalupia voi sitten hakea useampia.

Oikeus koskee sellaisia henkilöitä, joiden nimi on kaivoskirjassa. Joillakin kaivospiireillä on myyty erilaisia käyttöoikeuksia erillisillä sopimuksilla kirjaamatta nimiä kaivoskirjaan. Tällaiset sopimukset eivät oikeuta lupa-alueen hakemiseen – jos teillä on jäänyt kirjaamatta oikeuksia kaivoskirjaan, niin vielä ehtii ja kannattaa se tehdä. Omistajanmuutosilmoituksen käsittely maksaa 300 euroa.

Oikeus koskee vain kaivospiirin aluetta. Jos haette neliömetrinkään aluetta kaivospiirin ulkopuolelta, niin hakemus käsitellään uuden alueen hakemuksena – eli saat vain nelivuotisen oikeuden, minkä jälkeen toki voit hakea jatkolupaa. Uuden luvan hakemisessa olet samanlaisessa asemassa kuin kuka tahansa uuden luvan hakija ja uudessa luvassa on rajoitetumpi mahdollisuus saada toimeenpanomääräys valitusten varalta. Kaivospiiriin jatkolupahan on viranomai-

sen ilman tarve- tms harkintaa myönnettävä, jos sitä asianmukaisesti haetaan.

Välttämättömiä rakennuksia ei poisteta

Itse tuollaisessa tilanteessa hakisin jatkoluvan kaivospiirin alueelle kämppäni ympärille itseäni hyödyttävälle alueelle rajaten pois tarpeettomia alueita ja tarvittaessa jättäisin toisen erillisen hakemuksen vanhan kaivospiiriin ulkopuolella olevasta kiinnostavasta alueesta.

Lapin Kullankaivajain Liiton käyttämät asiantuntijat ovat tehneet sellaisen laintulkinnan, että rakennusluvallinen kämppä säilyy omistajallaan, jos omistaja hakee kämpän maapohjaan kullanhuuhtontalupaa. Hakemuksessa pitää mainita, että alueella on rakennusluvallinen tai toimenpideluvallinen kämppä ja se aiotaan säilyttää. Kullanhuuhtontalupa on kaivospiiriin jatkumo ja kämppä on osa säilyvää oikeutta.

Kämppiin liittyen on hallituksen esityksessä erikseen mainittu, että ”Jos kullanhuuhtontalupa tulee lainvoimaiseksi ennen kaivosoikeuden raukeamista, ei sellaisten rakennusten tai rakennelmien poistamista olisi pidettävä tarpeellisena, jotka kaivosviranomaisen on kullanhuuhtontaluvassa arvioinut välttämättömiksi 26 §:n mukaisesti....”. Eli jos olette saaneet kullanhuuhtontalupapäätöksessänne ns. kämppäoikeuden, niin lopettamistoimissa ei kämppien poistoa määrätä. Tämä ehkä kannattaa ottaa huomioon, kun päätätte lupahakemuksen jättämisajankohdasta.

Jos joku tämän tulkinnan kämppien olemassaolon oikeutuksesta haastaa, niin sitten katsotaan porukalla ja LKL:n tuella oikeusprosessi loppuun asti. Itse olen optimistinen ja uskon kämp-

pien pystyssä pitämiseen ja omistusoikeuden säilymiseen.

Kaivospiirin sisäiset rajat keskinäisellä sopimuksella

- KUKA SITTEN SAA HAKEA MITÄKIN ALUETTA KAIVOSPIIRIN SISÄLLÄ?

Tämä asia kaivospiiriläisten pitää viime kädessä sopia keskenään. Useilla kaivospiireillä on kaikkien näiden vuosikymmenien ajan ollut sisäiset nautintarajat ja varmaan silloin on järkevintä mennä niiden mukaan. Nautinnan haltija hakee alueeseensa ensin haluamansa määrän kullanhuuhtontalupia sisäiseltä alueeltaan. Hän voi toki siirtää oikeutensa jollekin toiselle kaivospiirin jäsenelle – siis sellaiselle, jonka nimi on kaivoskirjassa.

Osaa alueista ei varmaan haeta ja niiden osalta tämä erityisen kullanhuuhtontaluvan hakemisoikeus päättyy 30.6.2020. Huomatkaa, että ne ovat sitten välittömästi tuon päivän jälkeen kenen tahansa haettavissa uusina lupa-alueina.

Meillä on myös sellaisia kaivospiirejä, missä ei ole erillisiä nautinta-alueita, vaan kaikilla osakkailla on käyttöoikeus koko alueeseen. Näissä olisi edullista, että osakkaat sopisivat keskenään, miten palstat vedettäisiin ja oikeudet jaettaisiin. Ja jos yhdessäolo maistuu entiseen malliin, niin mikään ei estä hakemassa samalla porukalla kaivospiirin aluetta yhteisesti.

Porukan ja yhteiskäytön hajaantuminen voi olla hankalaa, jos kämpät on rakennettu keskiteysti. Jos sellaisessa tilanteessa halutaan erottaa palstat jokaiselle osakkaalle, niin toivotan luovaa ja ratkaisuhenkistä asennetta rajojen piirtoon. Nyt ajattelen erityisesti minulle rakasta Lauttaojan kaivospiiriä, jossa on vielä yhteissaunakin. Sellaisessa monimutkaisessa tilanteessa ehkä kysymykseen voisi tulla joku sekaratkaisu, jossa on yksittäisiä kullanhuuhtontalupa-alueita ja lisäksi yhteisesti omistettu lupa-alue, millä enimmäkämpät sijaitsevat – mutta huomatkkaa, että alueella pitää pystyä kaivamaan kultaa, sillä kullanhuuhtontalupaa ei tietenkään voida myöntää pelkälle kämppätontille.

- MILLOIN KULLANHUUHDONTALUPA OLISI HYVÄ HAKEA?

LKL ei voi antaa tähän vastausta, sillä kullankaivajien tavoitteet voivat olla hyvin erilaisia. Jos haette kullanhuuhtontalupaa hyvissä ajoin, esimerkiksi välittömästi, niin on hyvin todennäköistä, että lupa myönnetään ennen kuin 1.7.2020 koittaa. Silloin kaivu voi jatkua keskeytyksettä. Muistattehan, että jos teillä ei ole voimassa olevaa kaivospiiriä eikä voimassaolevaa kullanhuuhtontalupaa, niin teillä ei ole omistusoikeutta kultaan.

En pysty arvioimaan sitä, että kuinka tämän luvan saannin oikeuden käyttäminen tai käyttämättä jättäminen vaikuttaa mahdollisiin korvauksiin kaivospiiristä, puhumattakaan onko hakemuksen jättämisajalla mitään vaikutusta tähän – ja jos on, niin minkälainen se vaikutus voisi olla. Ja kun kysymyksessä on jatkolupa, on hakijalla oikeus hakea toimeenpanomääräystä ja sitä ilman muuta kannattaa hakea päätöksen yhteydessä.

- YKSIMIELISET HAKEMUKSET

Käytännön hakemisessa on siis tärkeintä, että moniomisteisilla kaivospiireillä syntyy yksimielisyys siitä, kuka hakee mitäkin aluetta. Kun kysyin, että kuinka kaivosviranomainen ratkaisee asian, jos tällaista yksimielisyyttä ei ole syntynyt, niin vastaus oli, että kaivosviranomainen toivoo, että yksimielisyys löytyisi, koska olisi mukava tehdä sellaisia ratkaisuja, joihin kaikki asianosaiset olisivat tyytyväisiä. Vastauksien tulkinnessa on aina syytä ottaa huomioon myös se, mitä jätetään sanomatta ja nähdäkseni juuri tässä sanomatta jättämisessä piilee vastaus esitettyyn kysymykseen.

Alemmalla Mulkujärvellä Tsarmi-koiran kanssa lumimyrskyn kourissa 23.3.2019

LKL:lta toimeksisaaneena
ANTTI PERONIUS

ps. Teen näitä kullanhuuhtontalupahakemuksia, jos kaivospiirin sisällä jako on saatu sovittua (antti.peronius@gmail.com)

Lapin Kullankaivajain Liiton kunniajäsen Per-Olov (Prolle) Janssonin (20.4.1920–7.2.2019) muistolle

Suru-uutinen Prolle Janssonin kuolemasta näkyi pääkaupungin valtaehdisissä, joissa kuvailtiin hänen ansiokasta uraansa valokuvataiteilijana sekä sukellusharrastuksen merkittävänä pioneerinä. Näissä muistokirjoituksissa ei yllättäen ollut sanaakaan Prollen uraa-avaavista retkistä Ivalojoen kultamaille. Niitä on syytä avata tässä.

Jansson löysi amerikkalaisesta sukellusalan lehdestä piirustukset vedenalaiselle kultaimurille, ja veljensä, muumipiirtäjänä tunnetun **Larsin (Lassen)** kanssa hän lähti ensimmäistä kertaa kokeilemaan imuria kesällä 1960. Professori **Laitakari** oli kehottanut heitä yrittämään kullanetsintää Kuivakurun lammen pohjasta. Osoittautui, että seisova vesi muuttui pian niin sameaksi, ettei työskentely onnistunut, ja niin veljekset nousivat imuria perämoottorinaan käyttäen Ivalojokea aina Kultalaan saakka.

Sotajoen Alakosken montusta he löysivät 10 gramman hipun, ja kultahippuja kertyi muutenkin kohtuullisesti. Siten uusi seikkailuala oli todettu toimivaksi.

Tästä lähtien veljekset järjestivät joka kesä retkikunnan, johon tuli vaihteleva määrä tuttuja ja innokkaita oudompiakin mukaan yli 30 vuoden ajan. Vielä 1990-luvun lopulla Prolle kävi Ivalojoella rakkaimmaksi muodostuneessa paikassaan Kolmoskoskella, vaikka tasapaino-ongelma vaikeutti liikkumista rantojen kivikossa. Viimeinen käynti katkesi uutiseen pikkuveli Lars Janssonin kuolemasta heinäkuun lopulla vuonna 2000.

Prolle suunnitteli retket huolella, mutta sälle hän ei mahtanut mitään. Kesällä 1962, kun hänen vaimonsa **Sagakin** oli mukana Ivalojoella, oli joki niin tulvassa, että retki keskeytyi Surmakosken niskaan. Sateet, koleus ja jo-

kikanjonin synkkyys johtivat usein siihen, että joku retkikunnan jäsenistä jouduttiin saattamaan tienvarteen kesken kaiken.

Kesällä 1968 mukana oli myös Yle:n kuvausryhmä, joka teki käynnistä televisioon päätyneen dokumentin. Tällöin kultaa tuli viikossa Kolmoskoskelta puolisen kiloa. Kaivostarkastaja **Urpo J. Salo** näki ohjelman ja viestitti, että Janssonin olisi syytä tehdä valtaus – siihen saakka seikkailut olivat tapahtuneet viranomaisien tietämättä. Harva muistakaan huuhtojoista näki vaivaa tehdä valtauksia tuolloin.

Päiväkirjoissaan Prolle ihmetteli usein sitä, miten herkästi oudompien jäsenten kanssa tuli riitaa kullan jaosta, vaikka retken alussa oli yhdessä hyväksytty selvät säännöt, myös se, että Prolle sai halutessaan pitää kaikki yli 10 gramman hiput. Prollen suurimmaksi hipuksi jäi 19-grammainen mötikkä, vaikka yli 10-grammaisia kertyi kymmenkunta.

Retkikuntien muona oli monipuolista ja sitä täydennettiin kalastamalla. Jostain syystä suklaa loppui aina jo toisella viikolla, oli sitä varattu miten paljon hyvänsä. Retket kestivät parhaimmillaan useita viikkoja, kaikki oli suunniteltu tarkoin.

Janssonin porukka korosti imuroinnin tietynlaista siisteyttä – siitä ei jäänyt mitään jälkeä, veden allakin jäljet peittyivät täydellisesti seuraavan tulvan aikana. Janssonin veljekset totesivat homman olevan todellista muumimeininkiä.

Iän mukana kultainnostus sai uusia muotoja. Prolle oli näkyvästi mukana perustamassa Helsinkiin Kultra- ja Mineraalilubia. Hän oli vuosikausia mukana yhdistyksen hallituksessa ja myös sen kunniajäsen. Vielä vuonna 2006 Klubin hallitus kokoontui Prollen kotona. Hän oli myös tärkein vaikuttaja Kullan-

kaivajan käsikirjan ensimmäisen painoksen syntyyn.

Prollen esimerkki ja neuvot aiheuttivat 1980-luvun lopulla todellisen vyöryn Ivalojoelle, jolloin joella oli enemmän imurivaltauksia kuin milloinkaan muulloin. Prolle ei koskaan ylenkatsonut ketään, vaan jakoi kärsivällisesti neuvoja kaikille haluaville. Hänen toimestaan pidettiin myös kirjaa Ivalojoen imuroiduista alueista, sillä kerran imuroidut alueet peittyivät nopeasti. Käytännössä jokainen kultamailla imuria käyttänyt on jonkinlaisessa kiitosvelassa Prollelle.

Itse tapasin Prollen ensimmäisen kerran 15.7.1985, vaikka olin nähnyt hänen porukansa sukeltamassa Kolmoskoskella jo aiemmin. Prolle tuli luokseni Moberginojalle imurikesän jälkeen ja kertoi kierrelleensä ensin Palsilla, tavanneensa mm. **Korhosen Heikin** ja **Talvion Pekan**. Hän osasi olla ensitapaamisessa erinomaisen tuttavallinen ja hauskakin. Päiväkirjani mukaan juttelimme nelisen tuntia, minullakaan ei tullut mitään kiirettä montulle.

Myöhemmin olimme valtausnaapureita Penttilänkoscilla sekä lopuksi Kultalan alapuolella. Kävin vielä 2000-luvulla muutaman kerran hänen luonaan Haagassa, aina riitti juttua, vastauksia kärsivällisyyttä ja vieraanvaraisuutta. Prollea kuvaa hyvin se taito, miten hän sai kenet tahansa tuntemaan itsensä tasa-arvoiseksi, minutkin, köyhän ja mitättömän suvun jälkeläisen, ja hänet, hienon suomenruotsalaisen aristokraattisen taiteilijasuvun monilahjakkaan perillisen.

Jos kuoleman herra on oikeudenmukainen, niin Prolle voi vaeltaa edelleen kesien lämmössä kauniitten jokilaaksojen kultahelmaan.

VESA LUHTA

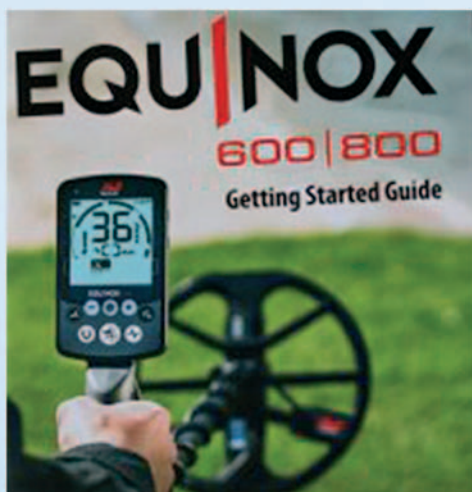

.5362

Lapin kultaa

tarinoina ja hippuina

Metallinpaljastinkausi alkaa, etsi korut ja kolikot pihapiiristäsi.

KULTA NÄKYVIIN

Kultaputket, -rasiat, avaimenperät, minivas-koolit ja -pullot, pinssit

Tilaukset nettikaupasta

www.hipputeos.fi

Toimitus Matkahuolto tai nouto Keravalta

Hipputeos Oy varastomyymälä Kivenhakkaajantie 3, Kerava, soita 040 5454833

KATSO: Suomen suurimmat kultahiput sekä tarinoita kultamailta

www.kultahippu.fi